

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 3
— Telefon števil 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Inseratni oddelki: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7.
Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.
Računi pri ošt. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Uzroja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 3, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126, Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon števil 2455;
Celje, Sirosmayerjeva ulica št. 1,
telefon števil 65.

Rokopisi se ne vračajo

Nezadosten odgovor

V nedeljo je objavil »Slovenec« pod naslovom »Potreben odgovor« repliko na naša izvajanja o bodoči slovenski banovini. »Slovenec« ima prav: odgovor je bil potreben in dosedanji poskus gospodov iz Kopitarjeve ulice prepuštili zadevo Fritavčkovemu Gustlu ter »odmevu« v beograjskih in zagrebških listih, so očitno naleteli pri lastnih ljudeh na živahno začudenje. Toda, mi moramo kar dodati, da je odgovor, ki ga je podpisal g. A.a popolnoma nezadosten in ne daje niti avtorju, niti onim, ki so ga naročili pravice »razpravo zaključiti«, kakor to napovedujejo.

»Slovenec« je mišljenja, da resna diskusija o tako važnem vprašanju, kakor je problem slovenske avtonomije, našo javnost po nepotrebnem bega, češ da so ponekod začeli dvomiti, ali so sploh dani finančni in gospodarski pogoji za avtonomno banovino Slovenije. Glasilo slovenske JRZ hoče s tem najbrž reči, da bi zaradi razprave o finančnih in gospodarskih vprašanjih Slovenije mogel kdo misliti, da je Slovenija s stališča svojega davčnega prispevka pasivna, da torej danes za svoje potrebe, v kolikor se krijejo iz državnega proračuna, dobiva več nego plača.

Rekli smo že zadnjič, da je ravno v »Jutru« nagomilanega največ gradiva, ki dokazuje, da je s tega stališča Slovenija zelo aktivna. Dodati pa moramo, da je temu tako rebus sicut stantibus, to se pravi, ko veljajo v državi enotna načela obremenitve, ko imamo ne le enotno carino, temveč so tudi glavni predmeti kmečke in predvsem industrijske produkcije enotno otrošarinjni, ko so glavne takse, pridobitina in poslovni davek v vsej državi enaki, ko je zaposlitev delavca, obrtnika, uradnika iz kateregakoli dela države pod enakimi pogoji mogoča v vsej Jugoslaviji — da navedemo le nekatere pogoje tega, kar imenujemo enotnost gospodarske zajednice, ki edina jamči, da je v Jugoslaviji osigurana enakopravnost dela, zaslužka in kruha vsem državljanom. Ali je treba še posebej razlagati, da smo Slovenci na tem kardinalnem vprašanju življenjsko zainteresirani? A prav to vprašanje je v najožji zvezi s tako zvano »finančno samostojnostjo«, o kateri skušamo — dosedaj žal zaman — z našimi sobesedniki razviti stvarno diskusijo.

V nekem »samoslovenskem« tedniku eden od gospodov, ki o teh stvareh neprestano pišejo, morda zato, ker o njih nič ali skoraj nič ne razumejo, ogorčeno toži, da se finančno vprašanje meša s samopravnim, češ da se naj najprej reši vprašanje slovenske samouprave, potem pa se bodo postavile »konkretna zahteva«, koliko naj država prenese svojih dohodkov na banovino! Ta strokovnjak dokazuje s kakšno naivno primitivnostjo se da razpravljati o težkem problemu našega bodočega gospodarskega življenja in s tem socialnega in kulturnega napredka. Ravno finančna avtonomija je jedro vsega samoupravnega vprašanja. Osnovna točka problema se glasi: ali naj se Slovenci ogrevamo za to, da bomo v bodoči banovini »finančno samostojni«, to se pravi, da bomo javne datjave ne le sami pobirali, temveč tudi izključno sami določali vrsto, način, višino javnih bremen na banovinskem ozemlju in poleg nas seveda enako za sebe tudi druge banovine? To vodi do novih odnošajev banovin napram državi in do razpravljanja o težkem problemu našega bodočega gospodarskega življenja in s tem socialnega in kulturnega napredka. Ravno finančna avtonomija je jedro vsega samoupravnega vprašanja. Osnovna točka problema se glasi: ali naj se Slovenci ogrevamo za to, da bomo v bodoči banovini »finančno samostojni«, to se pravi, da bomo javne datjave ne le sami pobirali, temveč tudi izključno sami določali vrsto, način, višino javnih bremen na banovinskem ozemlju in poleg nas seveda enako za sebe tudi druge banovine? To vodi do novih odnošajev banovin napram državi in do razpravljanja o težkem problemu našega bodočega gospodarskega življenja in s tem socialnega in kulturnega napredka.

Za vsakega narodno-gospodarskega laika je jasno, da bo potem nujno sledilo stremiljenje posameznih banovin po čim večji »notranji gospodarski avtarkiji«, ki se da odločilno podpreti s posebno trošarinsko in drugo davčno politiko. »Slovenec« avtor ne le ne vidi, temveč nam celo prostodušno zatrjuje, da to vprašanje nima z avtonomijo »prav gotovo« nobene zveze! »Slovenec« se čudi zakaj naj bi se baš mi Slovenci toliko zanimali za ta problem, češ: saj se za Hrvaško ni rešil! To je argument za politični!

Resni ljudje vedo, da je za banovino Hrvaško zaradi pospešeno sprejete uredbe od 26. avgusta ustvarjen provizorij, ki bo trajal do konca proračunskega leta, a da je problem v vsej svoji dalekoosežnosti tudi za banovino Hrvaško postavljen in bo moral biti rešen. Za Slovenijo pa se gotovo ne bo reševalo vprašanje avtonomije v etapah, temveč naenkrat, v cellem obsegu in, kakor so tudi pri »Slovenec« prepričani čeprav drugače govorijo in pišejo skupaj z preureditvijo cele države.

NAPETOST NA ZAPADU POPUŠČA NA SEVEROVZHODU PA NARAŠČA

Belgijska in nizozemska vlada proučujeta odgovor Anglije in Francije na mirovni posredovalni predlog — Mirnejše presojanje položaja v obeh državah — Poostritev napetosti med Rusijo in Finsko

Bruselj, 13. nov. i. Včerajšnji dan je prinesel neko pomirjenje glede na razburjenje dni minulega tedna. Politična javnost komentira kot zelo ugoden znak, da sta prišla odgovora Anglije in Francije na mirovni apel belgijskih in holandskih suverenov popolnoma istočasno v Bruselj in Haag, v čemer vidijo voljo Anglije in Francije do skupnega nastopanja v vseh vprašanjih, s katerimi sta ti dve državi povezani z Belgijo in Holandsko, v prvi vrsti tudi z vprašanjem njune varnosti in državne suverenosti. Prav tako belgijska politična javnost ugodno komentira tudi zagotovilo nemškega kancelarja Hitlerja, da bo holandsko-belgijske propozicije temeljito proučil. To principelno pripravljeno Nemčije, da je voljna vpoštevati predloge Belgije in Holandske, smatrajo tukajšnji politični krogi za zelo dober znak.

Govor predsednika nizozemske vlade

Amsterdam, 13. nov. br. Ministrski predsednik de Geer je danes po radiu sporočil nizozemskemu narodu spomenico, v kateri poudarja, da vojaški ukrepi, ki jih je sedaj izdala nizozemska vlada, enako kakor l. 1914, niso bili izdani zaradi resne nevarnosti, marveč povsem iz previdnosti.

Mobilizacija v deželi ni bila odredjena. Nizozemska bo ostala strogo nevtralna. V sedanjem položaju je nizozemska nevtralnost v vsakem pogledu in glede na sleherni vprašanje, ki bi se moglo pojaviti v mednarodnih odnosih, velikega pomena. Vzmirljenje, ki je nastalo v nekaterih pokrajinah, je bilo neutemeljeno. Dokler bo vsak Nizozemec pazil, da bo vsako svoje dejanje uravnaval po načelu najstrožje nevtralnosti, je nizozemski narod lahko povsem miren.

Če sedanjí poskus mirovnega posredovanja ne bo rodil željenega uspeha, bodo druge vlade, ki si prav tako žele miru, morale misliti na korake, ki jih bodo sprejele v danih razmerah storiti v določeni smeri.

Samo maneuver?

Kodanj, 13. nov. s. Dansko časopisno izražanje mnenja, da je najbrže ogroženo Belgije in Holandske s strani Nemčije maneuver, ki naj bi Anglijo in Francijo speljal na napačen sled glede nemških načrtov. Na drugi strani je verjetno, da bo Nemčija s svojimi ukrepi skušala izvajati trajno pritisk na Belgijo in Holandsko, ne da bi sicer podzvela kakršnekoli ofenzivno akcijo proti njima.

vojne cilje obeh velesil. »Epoque« smatra, da sta državna poglavarja Anglije in Francije v svojem odgovoru, poslanem v Haag in Bruselj, točno in jasno povedala, kakšni so njuni vojni cilji. »Figaro« pravi, da sta predsednik Lebrun in kralj Jurij dala takšen odgovor, kakršnega sta edino mogla in smela dati. V obeh odgovorih so ista nazoranja, iste besede in isti duh. Po teh odgovorih je izključen vsak dvom glede vojnih ciljev zapadnih demokratičnih držav. »Oeuvre« poudarja popolno istovetnost stališč angleškega in francoskega državnega poglavarja. Oblika, kako je predsednik Lebrun končal svoj odgovor, odgovarja čustvu in mišljenju vseh Francozov.

London, 13. novembra. AA. (Reuter) »Times« komentira odgovore angleškega kralja Jurija VI. in predsednika francoske republike Lebruna na ponudbo za mirovno posredovanje, ki sta jo naslovili na vojskojoče se države belgijski kralj Leopold in holandski kralj Viljemina. Med drugim pravi: Ta dva odgovora vsebujeta avtoritativno izjavo Velike Britanije in Francije o pogojih, pod katerimi je možno skleniti mir. Angleški odgovor poudarja pri tem tudi vzroke, zaradi katerih je šla Velika Britanija v vojno. List posebno poudarja zadnji stavek odgovora kralja Jurija, ki pravi, da bo angleška vlada z največjo pozornostjo razmotrila nemške mirovne predloge, če bodo odgovarjali glavnim vojnim ciljem Velike Britanije. Toda v sedanjem trenutku ni nobenega znaka, po katerem bi se mogle sklepati, da Nemčija namerava spremljati svojo politiko, ali svoje dosedanje metode. Na drugem mestu »Times« izkazuje priznanje stališč holandske vlade in holandskega naroda, ki sta ohranila največjo mirnost v trenutku velike napetosti. List smatra, da bosta Holandija in Belgija še enkrat proučili svoje prejšnje stališče glede vprašanja angleške blokade.

St lišče Nemčije

Berlin 13. nov. z. Glede odgovora francoskega prezidenta in angleškega kralja na nizozemsko belgijsko mirovno pobudo, so uradni krogi v Berlinu zelo rezervirani. Morda je to rezerviranost pripisati diplomatskim razlogom. V Berlinu bržkone računajo s tem, da bosta Nizozemska in Belgija notni obeh zaveznikov predložili nemškemu zunanjemu ministrstvu v proučitev. Vsekakor bo na incitativ obeh zapadnih suverenov odgovorila tudi Nemčija. Kar pa se tiče angleških zahtev da se obnove Avstrija, Češka in Poljska smatrajo nem-

ški uradni krogi, da so te zahteve daleko pretirane in nesprejemljive.

Berlin, 13. novembra. AA. (DNB) Glede na odgovor britanskega kralja in francoskega prezidenta na skupno poslanico belgijskega kralja in holandske kraljice poudarjajo v nemških političnih krogih, da se oha odgovora po svojem duhu ne razlikujeta dosti od običajnega tona britanske vlade, ki že mesece in mesece dela, da bi ustvarila razdor v nemškem narodu. V teh krogih trde, da skušata ta odgovora utemeljiti vojne cilje, in da rabita isto argumentacijo, ki jo je rabil predsednik britanske vlade dne 12. oktobra in zunanji minister dne 2. novembra. Sicer se pa britanski odgovor na belgijsko-holandsko poslanico tudi sam sklicuje na ta dva govora. V tem odgovoru je govora tudi o uničenju Nemčije. Nazadnje izjavljajo v nemških krogih, da sta ta dva odgovora dejansko samo taktičen maneuver, ki želi prikriti odgovornost Velike Britanije za vojno.

Rooseveltovo zanimanje za položaj

London, 13. nov. br. Kakor poroča »Daily Mirror« v daljšem poročilu iz New Yorka, zasleduje predsednik Roosevelt razvoj položaja obeh zapadnih nevtralnih držav z največjim zanimanjem. Za Ameriko je bodočnost Nizozemske s povsem določenega vidika še posebnega pomena. Ko bi namreč Nemčiji uspelo zasedati Nizozemsko, bi Japonci na Daljnem vzhodu ne oklevali in bi poskusili zavzeti Nizozemsko Indijo, kar bi bilo povsem v nasprotju z ameriškim političnim in vojaškim in gospodarskim interesi. Znano je med drugim, da uvaža Amerika iz Nizozemske Indije velik del kavčurja za svoje industrije.

Haag, 13. nov. s. Kraljica Viljemina je sprejela sredi v avdienco ameriškega poslanika Gordena. Mislijo, da je bil predmet njunega razgovora holandsko-belgijska posredovalna akcija za mir, ki je po zadnjih poročilih holandski vladni krogi še nočejo opustiti. Razgovor je trajal pol ure.

Nemški poslanik je dopoldne posetil zunanega ministra van Kleffensa.

Manevri na Danskem

Kodanj, 13. novembra. AA. (DNB) Kakor se je zvedelo iz dobro poučenih virov, je pričakovati večjih vojaških vaj danske armade, ki naj nadomeste letošnje jesenske manevre. Ena divizija pojde na vaje v soboto, druga pa prihodnji mesec.

Sestanek v Bredi

V nedeljo ponoči sta belgijski in nizozemski zunanji minister v Bredi proučevala angleški in francoski odgovor na posredovalni predlog

Bruselj, 13. nov. s. Belgijski kralj in holandski kraljica sta imela včeraj po prejemu angleškega in francoskega odgovora na svojo ponudbo za mirovno posredovanje dolg telefonski razgovor.

Belgijski zunanji minister Spaak in holandski zunanji minister van Kleffens sta se sinoči sestala v mestu Bredi tik holandsko-belgijske meje na holandskem ozemlju. Sestanek je trajal pozno v noč. Kakor domnevajo, sta razpravljala o angleškem in francoskem odgovoru na belgijsko-holandski predlog za posredovanje za mir,

kakor tudi o stališču nemške vlade do tega predloga.

Danes se je Spaak vrnil v Bruselj. Včeraj je bil dvakrat pri njem nemški poslanik. Političnih krogov sestanek v Bredi ni presenetil. Čeprav ni mogoče prerokovati, kakšne posledice bo imela mirovna pobuda v praktičnem pogledu vendar vse kaže, da pušča odgovor Velike Britanije v svojem zadnjem delu odprta vrata za poznejša pogajanja, francoski odgovor pa jasno opozarja na nekatera osnovna načela, ki bi jih bilo treba poprej sprejeti.

Po izročitvi angleškega in francoskega odgovora

Pariz, 13. novembra. AA. (Havas) Zunanji ministri v Haagu in v Bruslju proučujeta sedaj francoski in angleški odgovor na predlog kraljice Viljemine in kralja Leopolda. Oba odgovora sta v bistvu popolnoma enaka, čeprav se razlikujeta po obliki. Posebej je treba pripomniti, da britanski odgovor ne omenja obnove Češkoslovaške in Avstrije kakor jo omenja francoski odgovor, pač pa se sklicuje na prejšnje izjave angleških državnikov in na razne govore, kjer je Chamberlain govoril o ČSR. In na govor lorda Halifaxa z dne 5. oktobra, kjer je omenil Avstrijo. Sicer pa v tem pogledu snočni Churchillov govor po radiu ne dopušča nobenega dvoma, ker je Avstrijo in ČSR omenil popolnoma enako, kakor Poljsko. Končno se zdi, da sta se Pariz in London pri sestavi svojih odgovorov posvetovala. Nemški odgovor še ni prišel. Edino v soboto je Nemčija sporočila Bruslju, da bo Berlin pozorno proučil posredovalno ponudbo. Odlaganje berlinskega odgovora pomeni oklevanje, ki karakterizira, kakor se zdi, nemške sklepe tako na vojaškem kakor na diplomatskem polju. Na podlagi izpovedi uglednih nevtralnih osebnosti, ki prihajajo iz Nemčije, se lahko sklepa, da vlada tamkaj neka nejasnost v nazorih. Moglo bi se misliti, da skušajo

oblastva točno izvedeti, kako misli javnost, preden bodo kaj ukrenila.

»Temps« pravi: Tako so zdaj odgovornosti točno določene ne samo glede začetka sovražnosti ampak tudi glede nadaljevanja vojne. Hitler ne bi mogel ničesar več spreminiti v tej osnovni točki. Pričevan in trajen mir je možen samo s popravilo storjenih krivic, in ob končni resignaciji na nasilne metode. Kdor ne želi miru, zgrajenega na pravici in svobodi vseh, že samo s tem nalaga svobodnim narodom, da nadaljuje vojno in prevzema sam vso odgovornost zanj. Hitler bo torej moral jasno zavzeti stališče ne glede na to, kakšne bodo posledice za njegovo vladavino in njegov narod.

»Excelsior« naglašja, da London in Pariz želita popolnega miru, ki ga je treba vsej Evropi zagotoviti. Da bi s svojo zmago zagotovili tak mir, sta Francija in Velika Britanija nerazdružljivo zvezani in pripravljeni boriti se do kraja. »Jour« piše: Zdaj ima besedo Nemčija, da se izjavi za ločilen in pravičen mir, ali pa proti njemu. Svet pa ne pričakuje, da bi bil odgovor nemške vlade presenetljiv. »Petit Parisien« ugotavlja, da sta državna poglavarja Velike Britanije in Francije v svojih odgovorih še enkrat in še bolj točno označila

Naravnost porazen vtisk pa mora izzvati pri vseh treznih čitateljih »Slovenec« odgovor na vprašanje, kaj je samouprava. Definira jo kot sistem, da se bodo »stvari, ki so se pri dosedanjem centralističnem ustroju države reševale pri centralnih oblastih v Beogradu, poslej končnoveljavno reševale pri banovini«. In da nikdo ne bi bil v dvomu, kaj misli, navaja dva zanj očitno karakteristična primera: dovoljenja za gasilske tombole naj izdaja v bodoče sreski načelnik, prošnje za obrtno dovoljenje naj rešuje banovina v lastnem delokrogu!

Seveda vse to s samoupravo ali avtonomijo nima nič opraviti. To je enostavno vprašanje dekoncentracije, prenosa kompetenc z višjih na nižje državne urade, za kar je nota bene imela pooblastilo še Stojadinovičeva vlada — samo da se ga do današnjega dne ni nihče poslužil! Pač pa je s stališča samouprave — in še kako! — interesantno, ali naj n. pr. ima vsaka banovina za sebe pravico urediti z obrtnim zakonom pogoje, pod katerimi se smejo izdajati obrtna in industrijska dovoljenja. Tu pa smo že zopet na onem terenu, ki zasluži pozornost, ne le našo temveč tudi »Slovenec«.

Zelo značilno je, kako se »Slovenec« vprašuje, zakaj bi kdo mogel dvomiti ali je dobro, da Slovenija dobi one kompetence, kakor jih določa uredba o banovini Hrvaški. Mi o tem še nismo razpravljali, toda spominjamo se dobro, da je takoj po 26. avgustu minister g. dr. Krek to vprašanje zelo odkritosrčno postavil in dejal, da bo treba o tem dobro premisliti. Zakaj se torej glasilo slovenske JRZ tako ogorčeno obrača proti vsem, ki svetujejo, da je treba stvari dobro premisliti? Če je vsebina bodoče slovenske samouprave taka, kakor jo karakterizira »Slovenec«, potem ni treba čakati na nič. Pravica, da izdajajo dovoljenja za gasilske tombole, naj se takoj da gg. sreskim načelnikom! Radi tega res »nikakor ne gre, da bi vprašanje slovenske banovine zastalo kje med kakim političnim prerakanjem o strankarskih razmerah pod srbskim narodom.«

Mi upamo, da »Slovenec« razlaga samoupravo ne vzeta iz dleharstov njegovih domaćih bencin. Zato em raie podrisujemo njegovo lažno učbo o njegovih polemikah da namreč ni koristna za slovensko stvar in da ji bo celo škodovala. Tako je!

Finci zapustili Moskvo

Pogajanja med Rusi in Finci so se razbila — Rusi bodo skušali sedaj finančno izčrpati Finsko

London, 13. nov. s. Finski finančni minister Tanner je telefonično obvestil finski vlado, da finska delegacija ni dobila z ruske strani nobenega vabila več na nadaljevanje razgovorov v Kremlju in da bo zato nočjo odpotovala iz Moskve. Vodja finske delegacije, dr. Paasikivi je izjavil, da ne ve, kdaj se bodo pogajanja lahko spet nadaljevala.

Finski zunanji minister Erko je dopoldne uradno obvestil novinarje, da je bila finska delegacija odpoklicana iz Moskve. Glede na kampanjo ruskega tiska proti Finski pa je danes finsko vladno glasilo »Riz« objavilo zanimiv uvodnik, v katerem ostro zavrača ruski diplomatski pritisk na Finsko in pripiha, da ruska vlada namenovala ni pokazala niti najmanjšega razumevanja za vprašanja, v katerih Finska kot samostojna in nevtralna država v nobenem primeru ne more popustiti, ko noče izgubiti svoje neodvisnosti in nevtralnosti.

London, 13. nov. s. Uradno finsko poročilo ugotavlja, da so bila rusko-finska pogajanja prekinjena, ker se ni bilo mogoče sporazumeti na podlagi ruskih zahtev. V finskih uradnih krogih izražajo upanje, da bodo pogajanja v kratkem obnovljena.

Ruske zahteve za Finsko nesprejemljive

London, 13. nov. s. Angleški radio označuje ruske teritorialne zahteve napram Finski kot popolnoma nesprejemljive. V okrožju Petsamo (Pečenga) ob Belem morju, ki ga zahteva Rusija, se nahaja edina finska luka, ki je celo leto prosta ledena. Isto tako je v Baltiku Hangö, ki ga tudi Rusija zahteva, edino pristanišče, ki je skoraj vso zimo prosto ledeno. Če bi torej Finska odstopila Rusiji ti dve luki, bi bila odrezana od dovoza živil, in zato v tem oziru ni za njo možen noben kompromis.

Davi je leningrajski radio napadel Finsko, da terorizirajo Ruše v finskih mestih. Temu nasproti ugotavljajo v finskih krogih, da na Finskem sploh ni ruske manjšine.

Grožnje ruskega tiska

London, 13. nov. s. Današnji ruski listi namigujejo na novo taktiko, ki jo bo Rusija najbrž zavzela napram Finski. Dolže se vedno Finsko sovražnega stališča napram Rusiji, ter govore o stroških finske mobilizacije in o ogromnih izdatkih, ki so v zvezi z obrambnimi ukrepi. Praviijo, da je Finska na pragu finančnega propada in

da več mesecev ne bo mogla prenesti finančnih naporov. Listi tudi očitajo finski vladi, da naroda pred parlamentom ni hotela poučiti o pravi vsebini ruskih zahtev in poteku pogajanj.

Moskva, 13. nov. o. Ruski listi zavzemajo čimdalje bolj neprijateljsko zadržanje proti Finski. Današnji »Trud« objavlja članek, v katerem pravi med drugim:

Finska vlada noče prijateljstva s Sovjetsko unijo in se nasprotuje čimdalje bolj pripravlja za vojno proti njej. To je posledica angleško-francoskega imperialističnega vpliva. Anglija in Francija sta tudi odgovorni za evropsko vojno.

List opozarja Finsko na posledice njene politike. Svoje opozorilo zaključuje z besedami: Dobili bomo vse, kar bomo hoteli v interesu Leningrada. Ostro napada omenjeni list tudi Zedinjene države zaradi njihovega zanimanja za usodo Finske ter vprašuje: Zakaj Zedinjene države skrbje za Fince ko niso pokazale nobenega zanimanja za krvava preganjanja v San Domingu kjer je bilo popolnoma uničenih nad desetisoče tamošnjih prebivalcev.

Švedski listi o napetosti med Rusijo in Finsko

Stockholm, 13. nov. z. Glede na novo napetost, ki je nastala med Rusijo in Finsko, objavlja »Stockholm Tidningen« članek, v katerem ugotavlja, da Finska ni mogla drugače ravnati, kakor da je sprito neugodno atmosfero, ki jo je ustvarila kampanja ruskega tiska, odpoklicala svojo delegacijo. Verjetno je, pravi list, da bo napetost še narasla, toda zlepa ne more nihče verjeti, da bi se iz nje izcimila nova vojna na evropskem vzhodu.

Včeraj je v Stockholmu tako zvana severna zveza priredila veliko zborovanje, na katerem so manifestirali za nordijsko solidarnost. Govorniki so naglašali prijateljstvo med severnimi narodi ter njihovo politično in kulturno sodelovanje, vojaških problemov pa se niso dotaknili.

Cesar Viljem se bo preselil na Portugalsko?

Pariz, 13. nov. AA. (Havas). »Oeuvre« poroča iz Lizbone, da se namerava bivši nemški cesar Viljem nastaniti na Portugalskem, če bi moral zapustiti Holandijo. Uradno ta vest še ni potrjena.

Na fronti miren dan

Tudi včeraj ni bilo na francoskem bojišču važnejših dogodkov

Pariz, 13. nov. br. Vrhovno poveljstvo francoske vojske je davi objavilo naslednje: „1. vojno poročilo. Mirna noč na vsej fronti.“

Pariz, 13. nov. s. Večerni 142. francoski vojni komunikacijski pravilnik: Običajna patrolna aktivnost tekom dneva na zapadni fronti, posebno vzhodno od Saare.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 13. nov. br. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je davi objavilo naslednje poročilo:

Ponovni poskusi močnejših sovražnih izvidniških čet, da bi zavzele višine ob obeh stranicah Liderschiesse 11 km jugozapadno od Pirmasensa, so ostali popolnoma brez uspeha. Ujeti so bili 1 oficir in 24 mož. Na obeh straneh Saarbrückena nekoliko živahnije topniško delovanje kakor prejšnje dni.

Nemški bombniki nad Šetlandskim otočjem

London, 13. nov. s. Nemški bombniki so danes popoldne dvakrat napadli Šetlandsko otočje. Vrgli so več bomb, od katerih jih je nekaj padlo v morje, druge pa na kopno, kjer so napravile po dva metra globoke jame. Kolikor je doslej znano, resna škoda ni bila povzročena. Eksplozije bomb pa so razbile mnogo šip. Protiletalsko topništvo je stopilo v akcijo ter obkrožilo prisililo nemška letala k umiku.

Na fronti večinoma letalsko delovanje

Pariz, 13. novembra AA. (Havas) Se zmerom prevladuje na vsej fronti delovanje letalstva. Včeraj je bilo nekaj patrolnih ogledov. V zraku so bila posebno živahna ogledna letala. Nemška letala so prodrla precej globoko na francoska tla in so se nekatera izmed njih — koliko jih je bilo, še ni točno dognano — približala davi celo pariški pokrajini, a so se morala vrniti proti severu čez belgijsko mejo. Na fronti sami je bilo najbolj živahno v nekaterih odsekih v Lorena. Med frontama je dan popolnoma mirno minil. Bilo je sicer nekaj patrolnih križarjenj ob reki Saari v okolici Saarbrückena, toda to so bila gibanja brez posebnega pomena. V gozdovih v Vogezih ob meji je neka nemška patrola zasedla. Glavna karakteristika sedanjega delovanja na fronti bi mogla biti izražena v besedah »patrolna četaška vojna«.

Alarm v Parizu

Pariz, 13. nov. s. Davi ob 3.20 je bil dan v Parizu letalski alarm. Znak, da je nevarnost minila, je bil dan čez eno uro.

Daladier—Gamelin

Pariz, 13. nov. s. Ministrski predsednik Daladier je imel danes konferenco z vrhovnim poveljnikom francoske vojske generalom Gamelinom.

Minister Eden o odlični oskrbi angleške vojske

London, 13. novembra AA. (Reuter). O priliki obiska zastopnikov domonionov na angleškem področju na zapadnem bojišču je minister Eden izjavil dopisniku agencije Reuter: Predvsem moram poudariti, da se britanski ekspedicijski zbor drži odlično. Britanski vojni pas se razprostira globoko v notranjost. Poudariti moram tudi odlične odnose med angleškimi vojniki in francoskim civilnim prebivalstvom. Ni hče, kdor obišče bojišče, se ne more ubraniti vtisa, da so angleške čete odlično poskrbljene in da je tudi njihov vojaški duh odličen. V vsakem oziru smo boljše pripravljeni kot pred 20 leti. To je posledica sistematičnega dela in je zato tudi zelo malo bolnikov med angleškimi oddelki.

Ženski pomožni oddelki v Angliji

London, 13. novembra AA. (Reuter). Ministrstvo za informacije poroča, da je od začetka vojne do danes stopilo 96.000 žensk iz Anglije v ženske pomožne oddelke. Tako zdaj štejevo žensk v pomožni službi znaša nad pol milijona.

Vojna na morju

V prvi polovici novembra meseca je bil potopljen samo en manjši angleški parnik

London, 13. nov. s. Statistika izgub angleške trgovinske mornarice kaže, da je doslej v novembru izgubila eno samo ladjo, obalni parnik z manj nego 1000 tonami. To potrjuje, da je akcija nemških podmornic vsaj trenutno skoro popolnoma onemogočena. Posebno nazorno sliko daje v tem oziru primerjava podatkov o izgubah od začetka vojne dalje. V prvem tednu vojne so znašale izgube angleških ladij 64.000 ton, v drugem 67.000. Skupno je bilo v septembru potopljenih 37 angleških ladij s 155.000 tonami. V oktobru so znašale izgube samo še 83.000 ton, v prvi polovici novembra pa, kakor rečeno, niti 1000 ton ne več.

Neutrálne države so imele v vojni doslej sledeče izgube na morju: Norveška 9 ladij z 22.000 tonami, Grčija 4 z 20.000 tonami, Švedska 7 ladij, Finska 5 Danska 3, Holandska in Belgija pa po 2 ladij.

London, 13. novembra AA. (Reuter). Britanska tihotapska kontrola poteka zdaj mnogo hitreje in ne zadržuje ladij več kakor samo še po dva dni. Pri pregledu večjih ladij nastajajo večje težkoče zato, ker je na ladjah zvečne natovnjeno blago, izvirajoče od raznih dobav teljev in namenjeno raznim državam. Toda celo v takšnih primerih ni velikega zastoja pri pregledu blaga, ker grejo ladjarji oblastvom na roko. Britanski uradni krogi izkajajo vse priznanje nastopu kapitanov neutrálnih ladij, ki so jih pregledali.

Napad na nemško podmornico

London, 13. nov. s. Neko angleško izvidniško letalo za zaščito obale je včeraj v Severnem morju opazilo nemško podmornico. Letalo je vrglo na podmornico več bomb in člani posadke letala domnevajo, da je ena izmed njih podmornico zadela. Nedvomnih dokazov, da je bila podmornica uničena, zaradi zelo nemirnega morja ni bilo mogoče dobiti.

Kdo je bil atentator?

Nemške oblasti iščejo sedaj onega tajinstvenega delavca ki je bil zaposlen pri defih v lokalnih bivše meščanske pivnice v Monakovu

Monakovo, 13. nov. AA. (DNB) Posebna komisija, ki ima nalogo izvesti preiskavo glede atentata 8. novembra, dela neprenehoma noč in dan. Veliko število ljudi je dalo komisiji podatke v zvezi z zasledovanjem onega delavca, ki so ga pred nekaj časa opazili v bivši meščanski pivnici, sedaj narodnosocialističnih stranknih prostorih. Ta sled postaja čedalje zanimivejša, ker se je moglo ugotoviti, da oseba, ki jo zasledujejo, ne pripada osebu pivni ce. Prav tako je bilo ugotovljeno, da ta delavec ni opravljal poslovov po predpisih, niti se ni o njegovem delu vedelo kaj podrobnejšega. Dalje je preiskava ugotovila, da se ta človek ni samo enkrat pojavil, temveč še večkrat in sicer od začetka avgusta dalje. Posebna komisija skuša dobiti čim več podatkov o osebnosti tega človeka. V tehničnem oziru se je med tem časom posrečilo ugotoviti dve stvari o katerih sumijo, da sta izločali posamezne dele ure pri peklenem stroju, ni pa še točno ugotovljeno, ali sta res zapleteni v afero. Kar se tiče ostalih delov peklenega stroja, jih še vedno pregledujejo in preiskujejo.

Berlin, 13. novembra AA. (DNB). Vrhovni državni tožilec Lautz je podal pravno sodnemu ministru poročilo o točednem poteku preiskave monakovskega atentata.

Stockholm, 13. nov. z. »Svenska Tagbla-

de se danes ponovno bavi z monakovskim atentatom. List priha da zaključka, da je moral atentat izvršiti neki narodni socialist, ker drugim ljudem pod nobenim pogojem ni bilo mogoče priti v bivšo meščansko pivnico in se svobodno gibati v njej.

Ukrepi za Hitlerjevo zaščito

London, 13. nov. s. Po poročilih iz Nemčije je bil v zvezi z monakovskim atentatom po vseh večjih nemških mestih izvršeno mnogo aretacij. Izgleda tudi, da so bili za zaščito življenja kancelarja Hitlerja podvzeti posebni ukrepi in da odslej ne bodo objavljeni več podatki o kretanju kancelarja. Tako je na primer v soboto, ko je kancelar Hitler prisostvoval pogrebu žrtve atentata v Monakovu, visela nad kancelarsko palačo v Berlinu njegova zastava kot znak, da se kancelar nahaja v palači.

Gospodarska obnova klajpedske pokrajine

Berlin, 13. nov. AA. (DNB). Danes se je pripeljal v Klajpedo gospodarski minister Funk. Govoril je tam s poklicnimi osebnostmi o raznih gospodarskih vprašanjih, ki so v zvezi z gospodarsko obnovo Klajpede in klajpedske pokrajine.

Angleško-ruski trgovinski razgovori

London, 13. nov. AA. (Havas). Angleško-ruski trgovinski razgovori, ki se že nekaj tednov vrše v Londonu, so se zmerom v začetni fazi. Danes se je zvedelo, da so Angleži izročili ruskim zastopnikom seznam blaga, ki ga je Velika Britanija pripravljena prodati Rusiji. Ruski zastopniki so medtem sporočili angleškim zastopnikom podrobnosti o blagu, ki ga bo Rusija prodajala Veliki Britaniji.

Gospodarski posveti ameriških držav

Guatemala, 13. novembra AA. (Havas). Danes se je sestala v Guatemali finančna konferenca, katere se udeležujejo zastopniki finančnih ministrov iz ameriških republik. Na konferenci bodo razpravljali o splošnih vprašanjih. Odloditev za sestanek je padla na konferenci v Limi, na kateri je bilo sprejeto načelo, naj se sestanki od časa do časa povabljajo. Vojno stanje v Evropi nalaga zastopnikom na tej konferenci, da nujno razpravljajo o vprašanjih, ki se nanašajo na sedanji položaj. Prej so imele podobne konference v glavnem namen ustvariti podlago za gospodarsko sodelovanje med ameriški državami. Na njih se tudi ustvarja stik v pričakovanju zasedanja velikih vseameriških konferenc, ki se sklicujejo vsako četrto leto. Te konference odgovarjajo tudi prizadevanjem ameriških držav za napredek trgovinske zamenjave, kakor si jo je zamislil predsednik Roosevelt. Zedinjene države iščejo novih tržišč za svoje blago, države Južne Amerike pa se prizadevajo, da bi našle za razne proizvode južnoameriških držav tudi svoja tržišča. Zdi se, da bodo Zedinjene države poskušale na konferenci urediti vprašanje razpoložljivih zlatih zalog, kar je često podarjal ameriški zunanji minister Morgenthau.

Izmena manjšin med Litvo in Rusijo

Kovno, 13. nov. br. Med litvansko in rusko vlado je bil že pred dnevni dosežen načelni sporazum o izmenjavi litovskega in beloruskega prebivalstva. Danes so listi objavili, da se bo prihodnje pomladi preselilo v smislu nadaljnjih podrobnosti sporazumov iz Litve v Rusijo okrog 150.000 Belorusov, a iz Rusije v Litvo prav toliko Litvancev.

Pomilostitev Voldemarasa

Kovno, 13. novembra AA. (DNB). Predsednik litovske republike je sklenil pomilostiti bivšega predsednika vlade Voldemarasa, ki je bil leta 1934. obsojen na 12 let roblje. Kakor je znano, je prišel Voldemaras na oblast po izvršenem puču 17. marca 1926. Njegovo vlado so vrgli leta 1929. Nato je Voldemaras do leta 1934. živel v inozemstvu v izgnanstvu. Ko se je vrnil v domovino, je bil obsojen na 12 let roblje. Štiri leta pozneje je bil izpuščen, toda oditi je moral ponovno v izgnanstvo. V začetku sedanjega vojne se je vrnil iz Francije, ter je živel pod policijskim nadzorom v nekem malem provincijemskem kraju.

Ruska ekspanzija na Estonskem

Helsinki, 13. nov. z. Razvoj dogodkov na Estonskem je bil očitno eden izmed momentov, ki je v Finci vzbujal stalno nezaupanje do Rusije. Na Fince so zadnji dogodki v Estoniji napravili zelo mučen vtis. Čeprav je ruska vlada izjavila, da se ne bo vmešavala v estonske notranje zadeve, so morali v Talinu zelo svečano proslaviti obletnico oktobrske revolucije in v koncertni dvorani »Estonia«, ki je bila okrašena tudi z rdečimi zastavami, so igrali himno tretje internacionale.

Pa tudi na drugih področjih se ruska ekspanzija v Estoniji nadaljuje. Za ruske garnizije določeni teritoriji so se na ponovne ruske zahteve silno povečali. Na otokih Oesel in Dagö je bila Rusom priznana pravica zgraditi dve letališči. Sedaj so Rusi zahtevali, da bi smeli zgraditi še nadaljnji dve letališči v okolici Hapsala. Estonci na to zahtevo zaenkrat še niso pristali, a malo je verjetno, da se bodo ruski zahtevi še dolgo upirali. Tudi še ni znano, ali ne bodo ruski oporišč gradili ruski delavci, kar bi še znatno povečalo rusko propagando med estonskim prebivalstvom.

Nad sto žrtev železniške nesreče

Vratislava, 13. nov. br. Svoči se je pripetila na neki transki progi v bližini Ratibora v Gornji Šleziji velika železniška katastrofa. Iz nepojasnjenih razlogov sta privozila dva potniška vlaka iz nasprotnih smeri na isti tir ter trčila. Vlaka sta bila polna nedeljskih izletnikov. 43 ljudi je obležalo mrtvih ranjenih pa je bilo preko 60. Železniški promet na progi je bil še danes prekinjen. Reševalna akcija je še zaključila danes popoldne. Oblasti so uvedle preiskave, da doženejo vzrok nesreče.

Ameriška industrija najmočnejša na svetu

New York, 13. nov. z. Včeraj se je sestalo na konferenco predsedstvo sindikalne organizacije ameriške letalske industrije. Izbrano poročilo, ki je bilo podano na tej konferenci o stanju te industrije ter o načrtih za bodočnost kaže, da je ameriška industrija trenutno najmočnejša na svetu. Vse tovarne skupaj lahko danes izdelajo mesečno 1250 letal ne glede na velikost in vrsto. Produkcija se z vsa naglico racionalizira zlasti v tem smislu, da bodo posamezne tovarne gradile po možnosti samo eno vrsto letal, to pa v velikih serijah, kar bo znatno povečalo produktivnost celokupne letalske industrije. Vse tovarne v okrilju sindikata razširjajo svoje produkcije. Edina ovira v tem razvoju je trenutni zaostanek v nabavljanju specialnih strojev za serijsko produkcijo. Predsedstvo sindikata letalske industrije je konstatiralo, da bo lahko ameriška letalska industrija v najkrajšem času do vsake mere krila potrebe tujih držav, ne da bi bila kakorkoli ovirana oskrba letalske sile Zedinjenih držav.

Kaj želi Nemčija od Belgije in Holandske

V inozemskih listih so bile v zadnjih dneh razširjene alarmantne vesti, da je Nemčija predložila Belgiji in Nizozemski konkretne zahteve, baje celo v ultimativni obliki. To se je izkazalo za netočno in je nemški poročevalski urad obenem objavil, da bo nemška vlada še v naprej spoštovala nedotakljivost in suverenost obeh držav. Kljub temu so se naprej vzdržujejo vesti, da je Nemčija vendarle izrazila napram Belgiji in Nizozemski nekatere svoje želje, ako že ni predložila točno formuliranih zahtev.

V zvezi s tem piše londonski »Daily Express« med drugim: Ako je bilo mirovno posredovanje belgijskega kralja Leopolda in nizozemske kraljice Viljemine edini cilj vladarskega sestanka v Haagu, potem belgijskega kralja Leopolda gotovo ne bi spremljal v Haag general Van Ovekestraten, eden najodličnejših belgijskih vojaških strokovnjakov. V Bruslju so prepričani, da je bil haški obisk posledica novega nemškega pritiska na obe državi. Po zanesljivih informacijah sta nemška posla-

nika v Bruslju in Haagu izjavila zunanji-ma ministroma Belgije in Nizozemske, da pričakujejo od njih protest v Londonu proti blokadi. Razen tega je nemška vlada izrazila mnenje, da Nemčija bolj vpoštevava nevtralnost Belgije in Nizozemske, kakor pa Velika Britanija. Te želje so bile predložene pismeno.

Po drugi verziji, ki jo beleži isti list je Nemčija vprašala Belgijo, kako stališče bi zavzela, ako bi Nemčija pomagala Nizozemski pri preprečevanju angleških vojaških poletov preko nizozemskega ozemlja. Enako vprašanje je bilo postavljeno glede Luksemburga. Dovedna pomoč Nemčije bi obstojala v tem, da bi Nemčija ustanovila na Nizozemskem nemška oporišča za letalstvo, nemške motorizirane divizije pa bi pripravile pontone za primer defenzivnega poplavljenja Nizozemske. Končno se še zadržuje, da Nemčija očita Belgiji, da je zbrala čete na nemški in nizozemski meji, ter s tem istočasno razbremenila francoske meje.

Med Rusijo in Japonsko

Vprašanje določitve mej med Mandžurijo in Zunanjo Mongolijo ter ureditve japonskih ribiških pravic v sahalinskem vodovju

Moskva, 13. nov. br. Japonski poslanik Togo je imel danes popoldne v zunanjem komisariatu daljši razgovor z Molotovom. Razgovor se je nanašal na pogajanja, ki so se pričela med Rusijo in Japonsko za ureditev raznih spornih vprašanj. Kakor znano je vprašanje o mejah med Rusijo in Zunanjo Mongolijo na eni ter Japonsko in Mandžurijo na drugi strani, načelno že urejeno. Po tem sporazumu se ustanovi posebna mešana komisija, ki bo štela 40 članov in bodo v njej zastopane vse 4 države. Ta komisija se bo že v bližnjih dneh sestala v Citi, ter bo najprej določila meje pri Nomonhanu, kjer so se pripetili zadnji incidenti.

Kakor zatrjujejo informirani diplomatski krogi, se bodo sedaj nadaljevala pogajanja glede japonskih ribiških pravic v sahalinskem vodovju.

Pomirjenje med Japonsko, Anelijo in Francijo

Tokio, 13. nov. br. Angleška in francoska vlada sta se odločili umakniti znaten del svojih čet iz severnokitajskih mest. O tem je bila danes japonska vlada uradno obveščena. V smislu protokola devetih sil iz leta 1901 so bile istočasno obveščene o tem angleškem in francoskem ukrepu tudi ostale države, ki imajo po tem protokolu pravico vdrti v vojaštvo v Tencinu, Peking, Sanghaju in drugih kitajskih mestih.

V japonskih političnih krogih sta bila ukrepa angleške in francoske vlade sprejeta z velikim zadovoljstvom. Splošno naglašajo, da odovarjata željam japonske vlade, kakor jih je izrazila v svoji noti, ki

Delo Rdečega križa v Ženevi

Bern, 13. nov. AA. Zastopniki tujega tiska so obiskali centralo mednarodnega odbora Rdečega križa v Ženevi, kjer se od začetka septembra zbirajo vse akcije za pomoč vojnim ujetnikom, interniranim in izseljenim civilistom. Centrala mednarodnega Rdečega križa je najela 200 ljudi, ki delajo skoraj vsi brezplačno. Vsak dan do centrala traja do šest tisoč pism z vsega sveta, ki jih pošiljajo ministristva, nacionalni odseki Rdečega križa in socialna društva za pomoč ter delegati raznih odborov mednarodnega Rdečega križa. Prihajajo tudi seznanjeni ujetnikov in ranjenecov, ki jih pošiljajo razne vlade. Mnogo je prošenj od družin padlih ali pogrebanih vojakov. Že doslej je centrala mednarodnega odbora Rdečega križa odgovorila na 15.000 zasebnih prošenj za posredovanje med državljani in vojujocih se strank. Centrala za vojne ujetnike je razdeljena na več odsekov, urejenih po raznih državah. Mednarodni odbor Rdečega križa posreduje tudi pri pošiljanju denarja vojnim ujetnikom, internirancem in evakuirancem itd., če tega ne onemogočajo razna določila, sklenjena med posameznimi državami. Razen tega mednarodni odbor Rdečega križa tudi ekspedira zavitke vojnim ujetnikom in internirancem, ki jih pošiljajo njihovi svojci ali drugi ljudje na Rdeči križ.

Trgovinska pogajanja med Grško in Turčijo

Carigrad, 13. novembra AA. V kratkem bo prislopo semkaj grško gospodarsko zastopstvo, ki bo vodilo nova trgovinska pogajanja s turško vlado. Pogajanja bodo ves čas v Carigradu in ne v Ankari.

Nov prezident Perua

Lima, 13. nov. br. Danes je bil z 271.306 glasovi proti 76.376 izvoljen Manuel Prado za novega prezidenta peruanske republike.

Nov tip italijanskega lahkega avtomobila

Rim, 13. nov. AA. (Stefani). Italijanska avtomobilista tovarna »Lancia« je izdelala nov tip lahkega avtomobila, ki se odlikuje po tem, da porabi zelo malo bencina, namreč samo 7 litrov na 100 km. Novi avto lahko doseže hitrost 110 km na uro. Mussolini je hotel sam preizkusiti novi avtomobil in ga je nekaj časa šofiral. Izjavil je, da je s tem tipom lahkega avtomobila zelo zadovoljen.

Letalska nesreča v Italiji

Rim, 13. nov. AA. (Stefani). Pri letalskih vajah sta trčili dve lovski letali. En pilot se je rešil s padalom, drugi se je pa ubil.

Podraženje petroleja na Angleškem

London, 13. nov. s. Cene petroleja v Angliji se z jutrišnjim dnem povišajo za 1 in pol penija za galono. S tem bo dosežena najvišja cena za petrolej v zadnjih 15 letih, namreč 1 šilling in 9 penijev za galono.

Maršal Čangkajšek prepričan o zmagi

Čungking, 13. novembra AA. (Havas). Maršal Čangkajšek je imel na plenarni seji izvršilskega odbora stranke Kuomintang, ki je bila o priliki 60letnice rojstva ustanovitelja kitajske republike Sun-jatsena, govor, v katerem je izjavil: Vojna z Japonsko bi se mogla končati le tedaj, če se Japonska odzove svojim zavojalnim ciljem in spozna, da more samo svobodna in napredna Kitajska jamčiti sebi svojo svobodo in napredek. Vojaške operacije Japonske so obsojene na popoln neuspeh. Prav pred kratkim sem potoval po kitajskem bojišču, kjer so bile kitajske čete povsod pomnožene. Obvestil sem japonsko vlado, da bi bilo nadaljevanje vojne za Japonsko samomor in da bi z ozirom na to ustanovitev kitajske osrednje vlade z Vangčingjem na čelu ne zboljšala sedanjega položaja. Kitajska bo odbila vsak napad. Borila se bo za svojo neodvisnost in apostovala sledenje mednarodne pogodbe, predvsem pomorsko pogodbo 9 držav in pakt Zveze narodov. Pristop k protikomunističnemu paktu Kitajska odklanja.

Posvetovanje zdravniških zbornic

Beograd, 13. nov. p. V prostorih Zdravniškega doma v Beogradu je zasedala danes zveza zdravniških zbornic v naši državi. Prisotnih je bilo 20 delegatov. Razpravljali so o razmerju zveze zdravniških zbornic napram zdravniškim zbornicam na ozemlju banovine Hrvatske, o pravilniku za zdravniško službo pri bolniškem fondu državnega prometnega osebja in o odnosih zdravniškega stanu napram ustanovam za delavsko zavarovanje. Glede zdravniških zbornic na ozemlju banovine Hrvatske je bila izražena želja, da bi se ohranilo sodelovanje v zadevah, ki se tičejo zdravniške službe in so v zvezi z ministrstvom za socialno politiko in narodno zdravje. Glede sodelovanja zdravniških zbornic je bilo sklenjeno, da se bo zahtevala uzakonitev osnovanja posebnega odbora zdravniških zbornic, ki naj bi predstavljal zvezo med zdravniškimi zbornicami na ozemlju banovine Hrvatske in ostalimi zdravniškimi zbornicami. Posvetovanjem je prisostvoval tudi minister za kmetijstvo dr. Branko Čubrilović, ki je sam zdravnik. Razprava se bo nadaljevala in zaključila jutri.

Minister dr. Čubrilović v avdienci

Beograd, 13. nov. AA. Nj. Vls. knez namestnik je ob 17. sprejel v avdienco na Belem dvoru na Dedinju ministra za kmetijstvo dr. Branka Čubrilovića.

Krušne cene v Zagrebu

Zagreb, 13. nov. o. Mestno poglavarstvo je zaradi podražitve moke odobrilo pokom podražitev kruha. Določena je enotna cena za vse vrste kruha in sicer 4 din za kos. Teža kosov posameznih vrst kruha mora biti naslednja: za kruh iz bele moke 1 kg, iz polbele ali ržene moke 1.08 kg, iz črne moke 1.20 kg. Teža drobnege peciva mora biti za kos: rogličji najmanj 3 dkg, »kajzerce« najmanj 5 dkg, zemlje 7 dkg, cena pa je določena na 50 par za kos.

Iz carinske službe

Beograd, 13. nov. p. Premeščen je za računsko kontrolorja k mestni kontroli pri centralni carinski blagajni v Ljubljani Davorin Tratnik, doslej v Skoplju.

Požar opustošil znamenito cerkev

Pariz, 13. nov. AA. (Stefani). Požar je poškodoval cerkev velike umetniške vrednosti blizu Toulona v Savoji. Z mesta, na katerem je stala cerkev, se nudi veličasten pogled na Alpe. Škoda cenijo na 500.000 frankov.

Vremenska napoved

Zemunska: Nekoliko hladnejše, oblačno in megleno v notranjstvi, delno oblačno na primorju.

Postani in ostani član Vodnikov družbe!

Naši kraji in ljudje

Poklonitev akademikov na Oplenju

Dne 8. t. m. zjutraj se je odpravljalo iz Beograda okoli 150 akademikov-gojencev študentskega doma Kralja Aleksandra I. na Oplenac. Poklonitev so organizirali gojenci študentskega doma, ki je največja ustanova pokojnega kralja za akademsko

ljudje, velikega dobrotnika in zaščitnika akademске mladine. Od dvora je bilo udeležencem poklonitve prirejeno kosilo, med katerim je bilo izrečenih več govorov. Govoril je v slovenskem jeziku tudi zastopnik slovenskih akademikov, ki jih je bi-

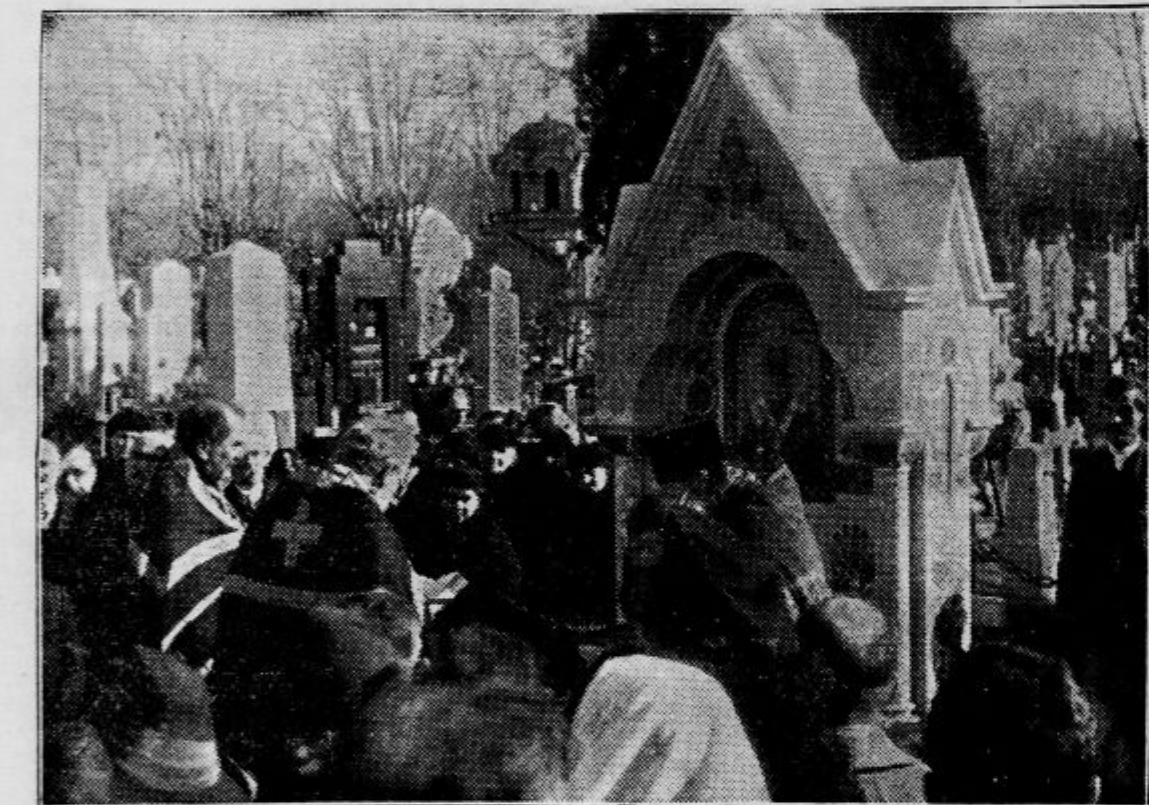
mladino. Po prihodu na Oplenac so se akademiki s krasnim vencem v državnih barvah razvrstili pred cerkvijo, kakor jih vidimo na sliki, spominski govor pa je imel eden izmed gojencev študentskega doma. Pietetna svečanost v cerkvi je bila zaključena s tri-minutnim molkom in položitvijo venca na grob kralja Zedinite-

lo pri poklonitvi okrog 80. Po svečanosti so udeleženci brzojavno izrazili svojo vdanost Nj. Vel. kralju Petru II., pozdravili brzojav pa je bil poslan vojnomu ministru. Nazaj grede so se akademiki ustavili na Avah pred spomenikom neznanega junaka in tudi tam opravili kratko počastitev.

V spomin ruskega prijatelja Jugoslovenov

V nedeljo dopoldne so na beograjskem pokopališču svečano odkrili nagrobni spomenik Nikolaju Hartvigu, zadnjemu carskemu in doslej tudi zadnjemu ruskemu poslaniku na našem dvoru. Spomenik mu je postavila njegova vdova, ki živi trajno v Beogradu. Intimni žalni svečanosti so poleg mnogostrovnih pripadnikov ruske kolonije prisostvovali tudi odlični predstavniki beograjskega javnega življenja, zlasti in

Hartvig mnogo pripomogel, da se je osmovala predvojna Balkanska zveza, ki je potem v osvobodilnih balkanskih vojnah potisnila Turčijo z Balkanskega polotoka razen njegovega vzhodnega predela. Enako je Hartvig stal čvrsto ob strani srbski vladi v težkih dneh, ki so sledili sarajevski atentatu leta 1914. Ko je habzburška monarhija poslala Srbiji svoj zgodovinski ultimatum, ki je sprožil svetovno vojno, je

starejše generacije. To je tudi razumljivo, kajti pokojni Hartvig je igral v predvojni Srbiji izredno veliko vlogo. Nikola Hartvig je prišel v Beograd kot ruski poslanik leta 1909, torej v dobi, ko je zaradi aneksije Bosne in Hercegovine po Habzburžanih zadobil osvobodilni pokret med Srbi posebno velik razmah. V Hartvigu je našel ta pokret diplomata, ki ga je razumel in vso močjo podpiral. Z vsem vplivom močnega slovenske Rusije je

Hartvig šel osebno k avstrijskemu poslaniku Gieslu, da bi polizkusil, ali se ne da morda nesreča še v zadnjem hipu odvrniti. S tega obiska se ni več vrnil, ker ga je med razgovorom z baronom Gieslom zadela kap. Po tragični Hartvigovi smrti je vodil posle ruskega poslanstva pri srbski vladi samo odpravnik poslov (g. Straudman), tako da je Nikola Hartvig ostal zadnji carski poslanik, akreditiran pri našem dvoru.

Učiteljsko zborovanje v Slovenski Bistrici

Slov. Bistrica, 13. novembra. V zvezi s občinim zborom je imelo učiteljsko slovensko-bistriško okrajno v Slov. Bistrici svoje prvo zborovanje v novem šolskem letu. Po pozdravnem nagovoru je predsednik Miloš Tajnik v daljšem poročilu nakazal smernice za bodoče delo učiteljskega organizacijskega in izven nje, kjer naj se pokaže aktivnost vsakega po-

ednca. Poročal je nato o banovinski in državni skupščini. Oktobra je bila ministru prosvete in načelniku izročena posebna spomenica, vsebujoča težnje učiteljskega. V tej spomenici je posebno poudarjena potreba po zvišanju prejemkov, ker se je življenjski standard v zadnjem času zelo dvignil. Predsednik je govoril tudi o napredovanjih in o razpisih prostih uč-

teljskih mest, kateri vprašanji je treba pravično rešiti. Ugotovljeno je, da bo v prihodnjem šolskem letu primanjkovalo v dravski banovini nat. manj kakor 160 učiteljev.

Po tem situacijskem poročilu je bil občan zbor. Predsednik je pri tej priložnosti poudaril potrebo večje delavnosti članstva in večjega odziva predavateljev iz lastnih vrst. Iz tajniškega poročila je razvidno, da je bilo lani pet zborovanj. Društvo šteje 64 članov, v okraju je šest učiteljev nevladenih. Blagajniško poročilo je ugodno.

Soglasno je bila nato izvoljena predložena kandidacijska lista in so v upravnem odboru: Tajnik Miloš, Kopriva Avgust, Altova Danica, Čuk Ivan, Logar Franjo, Lah Blaž in Kovič Ivan z namestniki Gerbecem, Vokačem in Živkom.

V nadzornem odboru so Novčan, Čvetkova in Dobnik, v finančnem pa Stefančič, Miklavc in Jenžekovič, stanovsko častno razodišče pa sestavljajo Metlika, Rak, Štern in Lodičnikova.

Med predlogi je posebno važen predlog o zahtevi učiteljskega po zvišanju prejemkov, kar se utemeljuje s rapidnim naraščanjem dragotin. V zvezi s tem naj se odpravijo draginski razredi in poročnim učiteljem naj se vrnejo vse pravice. Odlučujoči činitelj naj poskrbi, da preneha neupravičeno navijanje cen. Uvede naj se načrtna predavanja, o čemer naj razmislija novi odbor. Pristop k Pedagoški centrali je neobvezen. Članarina se ne zviša in ostane kakor doslej mesečno 17, odtodno 9 din.

Ob zaključku je počastilo učiteljsvo spomin dveh umrlih zaslužnih članov, bivšega predsednika Koida Jožeta iz Studenice in bivše odbornice Hinterlechnerjeve Karoline, s klici »Slava«. V njun spomin se je nakazalo za Učiteljski dom v Mariboru 200 din. Prihodnje zborovanje bo na Pragerskem.

Kočevski rudnik je oživel

Zaradi povečanega kontingenta naročil za državne železnice se je obrat znatno povečal

Kočevje, 13. novembra. Pred leti se je že mnogo govorilo, da bo obratovanje na kočevskem rudniku sploh ukinjeno. Do tega sicer ni prišlo, vendar pa je bil obrat močno omejen in ostalo pičlo število delavstva je moralo od časa do časa praznovati. Ravno letos je rudniško delavstvo preživljalo hude čase, o čemer je »Jutro« nekajkrat poročalo.

Zadnjih 14 dni je nastal na našem rudniku nenaden preobrat. Še pred mesec se je delavstvo v svojo silo borilo za nekaj stotin ton dobav, zdaj pa bo treba producirati mesečno okrog 6000 ton. Zato je rudniško ravnanstvo najelo še nad 60 novih delavcev in jih bo še najmanj toliko. Število delavstva bo tako več kot podvojeno, skoraj potrjeno. V jami se je doslej delalo na dve izmenj, odslej se bo na tri, na dnevnem kopu pa na dve, namesto dosedanje ene. V

pusti dolini pod Trdnjavo je spet zaživel. Sicer ne kakor v povojnih časih, a vendar opazil gibajoče se postave in čuti, da se dela. Proge so popravili in luči napeljali. Zvečer razsvetljejuje temno dolino, se premikajo in dajejo okolici kar nekam pravični izraz.

Odtajalec kočevskega premoga so naše državne železnice. Povečani kontingent je naš rudnik dobil od drugih revirjev TPD, ki bodo dobavljali inozemstvu. Zdej je podoben jasen dokaz, da je kočevski premog primeren za potrebe naših železnic in da v bodoče ne bo mogel nihče več s prozornimi nameni trditi drugače.

Veliko in odkrito veselje je zavladalo med našimi brezposelnimi delavci, ki so zdaj pred zimo dobili delo. Težko je, a vendar so ga veseli nadse, čemur je dokaz že silen naval ob sprejemanju.

Nesreča pri nedeljskih dirkah

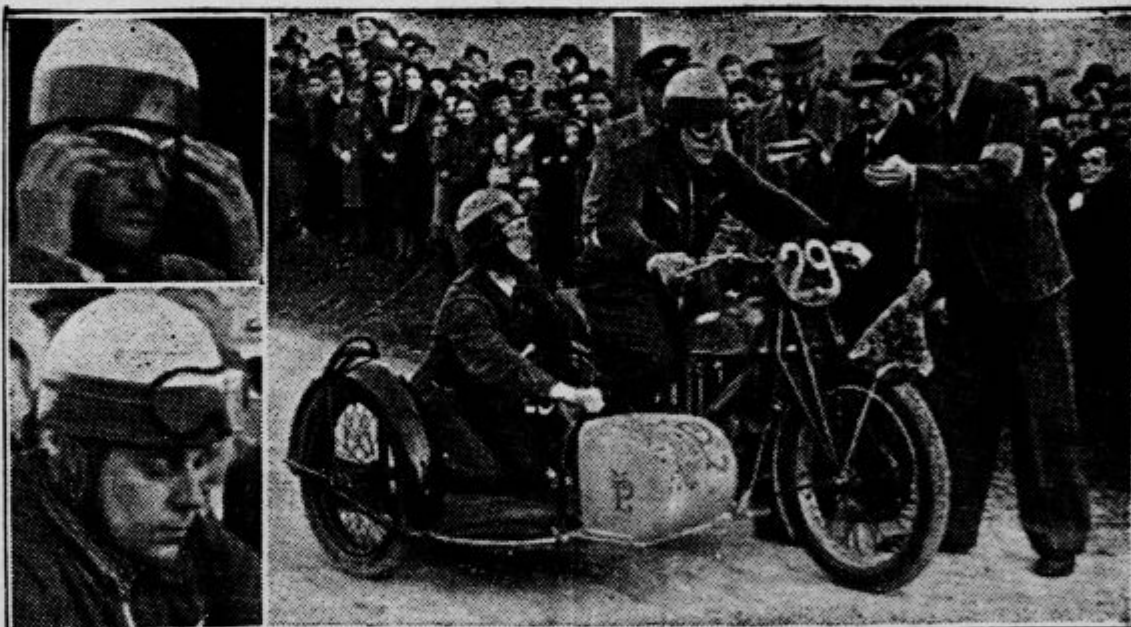
Ljubljana, 13. novembra. Po parkrat preloženih terminih je večeraj ljubljanskemu Avtoklubu vendar uspelo da je v najlepšem vremenu izvedel razpisane motociklistične dirke. Sončno popoldne je izrazilo na start in cilj pa ob vso prognozo od streljšča do šiške več tisoč gledalcev, ki so opazovali pogumne dirkače, ki so na ropotajočih strojih brzeli po vijugasti cesti.

Večna pot res ni idealna dirkalna cesta, saj je za to vse preozka in vijugasta in tudi zavoji niso razširjeni ter dvignjeni. Je pač taka, kakršna je primerna za vozniki promet s konjsko vprego. Seveda so tudi na takih cestah mogoče motorne dirke, ki so v nekem pogledu še zanimivejše od onih na širokih, zidanih avtomobilskih cestah. Na teh odločajo običajno boljši stroji, na cestah kakršna je večna pot pa je za dosego dobrega uspeha poleg zmogljivosti stroja odločilna sposobnost vozača, ki mora biti na takih takorekoč podeželskih cestah vse večja ko pa na dirkalni cesti.

Zato tudi ne gre večerajnje nezgode pri-

pisovati na račun ceste. Znano je, da se več nezgod pripeti na dirkališčih in avtomobilskih cestah kakor pa drugod. Vendar pa je nesmisel, postavljati rekorde na cesti, ki ne dopušta maksimalne zmogljivosti stroja. Brzina dobrih 90 km na uro, kar na dirkalni cesti ni kdove kaj, pomeni na Večni poti že blazno hitrost, saj preži na vozača k leve in desne vse polno malih zaprek kamenčkov, jamic, jarkov itd., kar utegne postati usodno, kadar začne ob veliki brzini motor zanašati, da ga vozaču ni več mogoče obvladati.

Prav poslednji start večerajšnjih tekem je bil usoden za odličnega dirkača. Nemca Karla Abartha iz njegovega spremiljevalca v prikolici, 24letnega Jožeta Trobca iz Ljubljane. Sredi proge je vozilo zaneslo v rob betonske cevi v jarku in sta oba odletela v loku z motorja. Medtem, ko je Abarth dobil le lažje poškodbe, so Trobca nezvestnega s pretresenimi možgani prepeljali v bolnico. Vendar je upati, da tudi Trobca vse poškodbe ne bo zapustila hujših posledic in bo sportnik kmalu okrepval.

Abarth in Trobec pri poslednjem startu — Na levi Jožef Trobec (zgornj) in Karel Abarth (spodaj)

Ivan Vuk

Po dolgi in hudi bolezni je v ljubljanski bolnišnici v nedeljo umrl pisatelj Ivan Vuk, star komaj 57 let. V njem smo izgubili enega izmed mož, ki so se iz skromnih razmer z voljo in delom prebili do polnovrednega mesta pod soncem, čeprav svoje borbe niso mogli izvoziti do konca.

Pokojni Ivan Vuk se je rodil 27. decembra 1882 v Sovjaku pri Ljutomeru kot sin kmetičkih staršev. Oče ga je poslal najprej v kmetijsko šolo v Mariboru, pozneje pa ga je tok življenja zanesel v Ljubljano, kjer je kot mlad, vzpodbuden fant ubiral prve korake v javno delovanje. V predvojni letih se je z vneto udeležbo v sokolstvu, hkratu pa je marljivo sodeloval pri dnevnem tisku in v publicistiki. Njegova želja je bila, da se posveti novinarski karieri. Bil je v resnici talent, ki je imel vse pogoje za to, da se dokopije do uglednega položaja v novinstvu in literaturi. Bil je človek jasnega pogleda na svet in življenje, imel je izrazit dar opazovanja in odlični stil, ki ga je dila pestrost besednega zaklada in varicij njegove ožje domovine. Deloma pod svojem imenom, deloma pod psevdonimom Starogrski je tudi v zbirkah Mohorjeve družbe v onih letih objavil dolge vrste črtic in novel.

Zivljenjsko pot mu je prekržil izbruh svetovne vojne. Ivan Vuk je moral na fronto, v Galiciji je dobil kroglo v pljuča in bil ujet. Človek kulturnega mesianstva, kakršni je bil, navdušen Slovan, se je v ruskem ujetništvu počutil kakor riba v vodi in med rojaki največje slovanske veje si je nabral gradiva, da mu ga je potem še za dolgo ostalo po vojni. Zato se ne smemo čuditi, da tudi po boljševskem prevratu ni izgubil stika z narodom in je v dobi po največjem razdejanju nekaj časa zavzemal v Moskvi vidno mesto svetovnega organizatorja in propagatorja. Ko se je po sedmih letih vrnil v domovino — iz Rusije je privedel s seboj tudi svojo življenjsko družico — se je mnogo udeležboval v delavskem sindikalnem gibanju. Delj časa je bil strokovni tajnik bivše neodvisne železničarske strokovne organizacije, pozneje je sodeloval v Strokovni komisiji. Nekaj časa je bil upravitelj palače Delavske zbornice. Tudi vsa leta po vojni se je literarno z uspehom uveljavljal, obenem pa je delal po urednih vrstah strokovnih glasil. Dolga leta je bil odbornik Združenja vojni invalidov, zadnje čase pa je vrtil tudi tajniške posle.

Bolezen, ki si jo je nakopal na fronti, pa mu je vzdržala izpodjedala življenjsko korenino. Danes ob četrti na pet popoldne ga spremimo izpred mrtvaške veže splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu. Ivanu Vuku časten spomin, njegovi rodbini pa iskreno sožalje.

Smrten padec v prepad

Celje, 13. novembra. V nedeljo je obiskal 42letni rudniški poduradnik Stanko Gozdnik iz Trbovelj v spremstvu svoje žene sorodnice pri Sv. Katarini nad Trbovljami. Ko se je vračal okrog 22. s svojo ženo domov in prišel do soteske Boben, se je nasmil na cestno ograjo nad prepado. Nenadno pa se je ograja srušila in Gozdnik je treščil v prepado. Pri padcu mu je počila lobanja. Na obupno klicanje Gozdnikove žene so prihiti delavci in spravili ponesrečenca iz prepada. Poklicali so zdravnika, ki pa je mogel samo še ugotoviti, da je Gozdnik izdihnil. Tragično umrl Gozdnik se je bil šele pred kratkim poročil. Vest o strahotni nesreči je vzbudila med prebivalstvom splošno sočutje s kruto prizadeto Gozdnikovo ženo.

Bratstvo na Frankolovem

Celje, 13. novembra. Med 25letnim posestniškim sinom Ivanom Kremnikom in Belim potokom na Frankolovem pri Vojniku in njegovim 18letnim bratom Alojzom je vladalo še nekaj časa napeto razmerje. Ivan je sovražil svojega mlajšega brata, ker so imeli domači Alojza rajši, zaradi česar se je čutil Ivan zapostavljenega.

V nedeljo okrog 17. sta se brata, ki sta bila vrnjena, sprijela pred svojim domom. V razburjenju je izvelkel Ivan iz žepa nož in zabodel Alojza v prst, nato pa pobegnil. Alojz se je zgrudil nezavesten. Imel je zelo težko poškodbo na prstih in pljučah ter je še eno uro pozneje zadil. Pokopali ga bodo danes na frankolovskem pokopališču. Ivana Kremnika so orožniki danes aretirali in izročili sodišču.

Kulturni pregled

Mozartova »Figarova svatba«

Umetniško snovanje W. A. Mozarta, čudežnega otroka rokoka, je ožarjala sončna kultura Italije, utrdila pa strogost šolske klasične. Po rodu iz Salzburga je bil že kot otrok deležen vseh dobrin, ki jih morejo nuditi na visoki kulturni stopnji stoječi okoliščini, bogata glasbena tradicija, v rodbini pa skrbna in smotna vzgoja. Usoda mu je v mladosti pripravila mnogo pomanjkanja, ki mu je bil izpostavljen njegov genialni naslednik Beethoven v zgodnjem življenju. Mozart je že kot mlad deček spoznal sijaj, kjer gradi in potrati mnogih dvorov, se vživel v oglašeno etiketo občudujoče ga okolice in se navzel kot človek in umetnik od nje maršičesa. Saj sta njegov nestanovitni, vihravi in lahkomiselni temperament, pa njegov od glasbenih domislekov prekipavajoči duh bila v najvišji meri dovzetna za bujno slikovitost, fino gracioznost, razpisno lahkotnost: same značilne lastnosti njegove dobe. Medtem ko je razglabljal o Beethoven največji tam, kjer gradi iz že izpostavljenih tém mogočen tempelj svojim miselnim in čustvenim doživljenjem, je Mozart nesmrten v improvizaciji naličju, neizprni iznajdljivosti, ki pa je umetniško zrelo in tehnično vseskar popolna. Njegova glasbena »lahkomiselnost« v dobovsem pomenu in ne v smislu površnosti ga dela enako priljubljenega pri vseh kulturnih narodih in ostane ideal ge nialnega ustvarjanja.

V stanovskem, socialnem pogledu pomeni rokoko propad neomejenih predpravičnega plemstva. Že par desetletij pred svobodomiselnim Beethovenom je tudi Mozart mikal, da bi se lotil libreta, čigar ost je tendenčno naperjena proti vladajočim. Odlučil se je za Beaumarchaisovega »Figarac«. Dobrodošel mu je bil gotovo tudi zato, ker se dejanje te veseligrice v nasprotju z revolucijskimi tendencami tezanje meščanske žaloigre v vedrem humorju, tej stari dediščini romanskega gledališča in komedije »dell'arte«, razpleta v vsestransko zadovoljstvo ali vsaj v tolažbo njegovih odrskih junakov. Grof Almaviva se je odrekati stari pravici »prve poročne noči«. Kesa se tega svojega nekdanjega sledca, ker mu ugaja grofičina sobarica in Figarova nevesta Suzana. Ker svoje objube ne more več preklicati, hoče deklo pridobiti z zalezovanjem, natočevanjem in izsiljevanjem. Vendar ne uspe, ker ga ob koncu koncev ukani pretkan Figaro. Danes nas jedro, okoli katerega se suče dejanje, ne more več zanimati, ker ni aktualno. Zdi se nam tudi, da je dejanje, ki je v osnovi močno enostavno in ne baš bogato na zapletu in razpletu, preobloženo s spremljevalnimi dogodki. Toda humor ter scen in komično-čustvenost razvstitev njih samih, podkrepljena tu z zbadljivo, tam z ogorčenostjo, pa tožečo, pretečo, zaljubljeno go-

stoletno melodijo še vedno presrečno razgiba poslušalca.

Mozartova »Figarova svatba«, ki jo je glasbeno naštudiral in vodil dr. Švara, je višek klasične glasbene komedije. Glavne osebe niso le karikirane, temveč obdarjene z življenjsko silo, ponekod neshmatljivo zanimive. Po plemenitosti glasbe in resni odmerjenosti vstopa v osrednje vloga grofice. Ga. Vidaličeva se sme ponašati s imponirajočim uspehom. Medtem ko se v prvi »es-dur« ariji glasovno še ni popolnoma uravnovesila, je v drugi »c-dur« ariji našla pravilni, umerjeni pevski izraz, pela čisto in toplo ter pokazala v postiraju napredek najnižjih tonov. Naj se odlikam se pridruži nepreslišano naraščanje v višji legi, pa bo uspeh prodoren! Recitativom pa naj posveča najmanj isto pozornost kakor arioznim melodijam. Ga. Ribičeva je kljub občutni indispoziciji varovala tudi pevsko lahkotni značaj Suzanine vloge ter žela po eteriačnem spevu, ki bi se bolj učinkovito brez nepotrebnega gibanja po odru posebno priznaje. Gdč. Hejbalova je brhek paž gibčnega glasu. Obe znani ariji zmaguje brez vsakih težav, le pretiranimi afektacijam v igri naj se ogne. Gdč. Polajnarjeva je tudi v vlogi Barbike dobrodošla, pevec Marček, Zupan, Sladoljev, Orel in ga. Kogejeva v pristnih burfo-vlogah pa neizmerno poživijo itak živahni tok predstave. S pravilnim instinktom, ki ga nikdar ne zapušča, in pravičnim razumevanjem pevskega parta, se je G. Janko lotil vloge grofa Almavive. G. Betetto kot Figaro je osrednja oseba komične opere. V zelo dopadljivi maski je pretirano skakljanje in frivolnost scerskih nositeljev te vloge nadomestil z možato pretkanostjo in, hudo-mušno mimiko, ne pozabivši jokave zbe-

ganosti, ko za hip misli, da je postal žrtv svojih lastnih nakan. Pevski je spretno in premišljeno naraščal do poslednjega dejanja, kjer je odprl vse registre svojega plemenitega organa.

Po eno Mozartovo delo je v vsakem repertoarju dobrodošlo. Občinstvu očisti okus, oslabljen od premmogih sentimentalnih in patetičnih odrskih del. Glasbo se učim je vzor zglednega izražanja ob največji štednji tehničnih sredstev. Pevcem pa s svojimi stikimi, okretnimi melodijami razgiba glas ter ob pravilnem nastavitvi iz njega iztrebi vso navlaiko, ki kot patina lega nanj spričo dela na manj izbranih vlogah.

Levi delež na vsestranskem uspehu imata poleg scenografa inž. Franca režiser in pa dirigent. Z nepopustljivim prizadevanjem sta izkopal iz domačega ansambla in orkestra maksimum, ki ga more dati. Zmožnosti, s katerimi sta omogočila stilno visoko vredno uprizoritev, so pa že dolgo priznane.

P. S.

Beograjska izdaja ruskih pesmi

Pred leti je na ljubljanski univerzi doktoriral s srbsko-hrvaško disertacijo o Lermontovu in Heineju sedanji profesor v Zemunu Mihael O'rthaber. Doktor ljubljanske Alinae Matris piše tudi slovensko, kako blizu pa mu je ruski jezik, priča obsežna pesniška zbirka »Na zarje žiznic«, ki jo je pod psevdonimom Mihael Rusanov izdal te dni v Beogradu. Je to knjiga na 196 straneh, izpolnjena s samimi ruskimi stihli. Avtor pa ima v predalu tudi zbirko svojih nemških pesmi. Vsekako nenavadno srečanje lingvističnih

in narodnostnih usod; nenavadno za pesnika, sicer pa vse pogostejše v času, ko se narod, meja, zase neugavno gibljejo in meľajo.

Pesniška zbirka Mihaela Rusanova je razdeljena v štiri dele. Je to nekaj pesniški dnevniki človeka, ki bi morda še mlad lahko rekel s takisto mladim Rimbaudom: »Asses vu... asses connu...« V knjigi je malo tako zvane objektivne poezije, vsa zbirka je ena sama pesnikova izpoved, izražajoča ne le nastroj, marveč tudi ideje njegovega duha in čustveno stanje njegove dobe. V tem verzificiranem dnevniku se srečal vsa skala razpoloženj od obupa in globoke melanholije do vedre fronte in humorja, od sarkastičnih vprašanj dvomičliva do vere človeka, ki se ves predaja svojemu čredu in zaupanju v Boga. Tu so sledovi pesnikovega štiva, odzivi na Puškina, Lermontova, Nadsona, Heineja, Goetheja in druge. Tu pripoveduje pesnik o svojih najljubših življenjskih izkušnjah, o svojih socialnih in drugih doživljajih, impresije s potovanj i. dr. Očetri del s naslovom »Veronika. Roman v stihah« je ves posvečen avtorjevemu ženskemu idealu; razdrobljen je v množico drobnih in večjih pesmi erotičnega značaja, ki jih veže v celoto isti osebnostni lik. Svoji Vjeruji pravi avtor: Ja skazju o tebe to, čego nikogda ešče ženšine smertnoj poety ne sumjeli skazat...

Ja skazju o tebe tak, kak tofiko skazat o boginje zemnoj podobat.

Tako imamo pred seboj značilno hipovedno knjigo pesnika, ki mu je stari, morda večni svet slaherne lirike bližji od naših modnih kapric. Poezija je tu sredstvo »življenjskega pesnikovega doživljanja, torej avtorjevega sveta, ki šče sili sredi-

Za obnovitev naročnine

Ponovno prosimo vse naše cenj. naročnike, ki še niso obnovili naročnine za »Jutro« za mesec november, da pošljejo naročnino čim prej. Osobito opozarjamo dotične naročnike, ki nam nekoliko več dolgujejo, da poravnajo poleg naročnine za mesec november tudi zaostanek. Zavedajte se, da oni naročniki, ki neredno plačujejo naročnino, povzročajo upravi »Jutra« nepotrebno delo in stroške. V bodoče bomo žal primorani zaračunati manipulacijske stroške, ako se ne bodo držali točno naročenega termina za plačevanje. Isto velja tudi za naročnike ponedeljskega »Jutra«. Ker se bliža leto h koncu, bi želeli, da se letošnje leto poravnava naši cenj. naročniki naročnino do 31. 12. 1939, da tako lahko knjige o pravih časih in v redu zaključimo. — Opozarjamo obenem, da pri nerednem poravnavanju naročnine nimajo svojci v primeru smrtne nezgode pravice do zavarovalnine, za katero je vsak naročnik zavarovan pri Zedinjeni zavarovalnici d. d. v Ljubljani.

Uprava »JUTRA«

Domače vesti

• Veliko zborovanje državnih upokojencev je bilo v nedeljo v Beogradu v »Znanstvenem domu« in predstavlja to zborovanje eno izmed najvažnejših akcij združenja državnih upokojencev v zadnjem času. Velika dvorana je bila polna in vsi zborovalci so pazljivo sledili besedam govornikov. Predsednik organizacije državnih upokojencev v Beogradu, ki je predsedoval tudi akcijskemu odboru, je med drugim naglasil: Naše prizadevanje gre za ciljem, da se odpravi sedanja beda in da bodo imeli vsi državni upokojenci svoj življenjski minimum. Med nami so trpin, ki dobivajo malenkostne pokojnine, ker so upokojeni še po zakonu iz l. 1864. in po drugih starih zakonih. Vsi upokojenci morajo biti izenačeni in dokler ne bo to urejeno s posebnim zakonom, naj se to dejansko izvede s posebno uredbo. Kakor predsednik, tako so tudi ostali člani akcijskega odbora naglašali, da so vsi državni upokojenci v svojih težnjah složni in da pričakujejo nujno rešitev svojih pravičnih zahtev zlasti zdaj, ko imajo tudi Hrvati svoje zastopnike v vladi. Soglasno je bila sprejeta resolucija, ki zahteva izenačenje vseh upokojencev z onimi iz leta 1931 ter povrnitev vseh dosedanjih otežb. Pred zaključkom zborovanja je bila izvoljena delegacija, ki bo obiskala predsednika in podpredsednika vlade ter finančnega ministra.

je dajalo v vseh osvobodilnih borbah in tudi med veliko svetovno vojno dragocene žrtve. Veliko požrtvovanje in junaštvo se je kazalo že v spopadih s Turki in so bili na primer srbski orožniki l. 1862 zmagovalci v znameniti bitki pri Čukur-česni. S posebnim junaštvom in požrtvovanjem so se orožniki odlikovali pri obrambi Beograda v začetku svetovne vojne, pozneje pa najdemo orožnike kot junaške borce na vseh bojiščih.

• Vrhovno sodišče delavskega zavarovanja v Ljubljani. Vse zavarovane člane opozarjamo, da posluje Vrhovno sodišče delavskega zavarovanja od novembra 1939. dalje v Ljubljani, Prešernova ulica, palača Mestne hranilnice II. nadstropje, soba št. 14. Vse pritožbe proti razsodbam Sodišča delavskega zavarovanja je tudi za naprej vlagati potem Sodišča delavskega zavarovanja v Ljubljani.

• Novi grobovi. V Ljubljani je umrla ga. Ivana Miklavčičeva, rojena Dobretova, vdova po magistratnem uradniku. Pogreb najne bo v sredo ob 16. izpred mrliške veže splošne bolnišnice. — V Mariboru je izdihnil g. inž. Franc Debevec, višji svetnik državnih železnic. Pogreb bo v sredo ob pol 16. — V Ljubljani: splošni bolnišnici je preminil po hudi bolezni pisatelj g. Ivan Vuk. Bil je vojni invalid in kot tak več let odbornik in tajnik Združenja vojnih

v petek 17. t. m. ob 8. pri sreškem načelstvu v Kranju. Interesni naj svojo pravilno opremljeno prošnjo pravočasno vložijo pri sreškem načelstvu v Kranju.

• Stavka mornarjev na parniku »Lovčica«. V Boki Kotorski je pristal parnik »Lovčica« izven svoje redne vožnje in je njegov prihod izval presenečenje. Parnik »Lovčica«, ki je last Zetske plovlje, opravlja službo na takozvani interbalkanski progi Sarajevo—Konstanca. V Boki je pristal zdaj zaradi tega, ker njegova posadka stavka. Uprava Zetske plovlje ni hotela izpolniti določila kolektivne pogodbe v pogledu stodoletnega zvišanja dnevnic mornarjem. Uprava plovlje se je postavila na stališče, da kolektivna pogodba ne velja za vse mornarje, ker je bila sklenjena na področju hrvatske banovine. Mornarji pa so solidarni in je stavka popolna. Zetska plovlja namerava zdaj baje izstopiti iz zveze brodarjev.

KOSTUMI JOPICE

LJUBLJANA — SELENBURGOVA 6

• Nenavaden občaj žalovanja. V nekaterih krajih Črne gore se je od starih dob ohranil občaj, da hodijo sorodniki in najbližji prijatelji pokojnikov gologlavi, kakor so stopali za pokojnikov krsto, celih 40 dni, pa naj bo to v dobi poletne vročine ali pa najhujše zime. V 40 dneh tega žalovanja se tudi ne brijejo in ne strižejo.

• Prenagljena vest o smrti potomca kraljice Marije Stuart, ki živi v Zagrebu. Razni italijanski in francoski listi so te dni objavili vest, da je v svojem dvorcu Malem Taboru pri Zagrebu umrl baron James Chavannea Balyane, ki je direktni potomec nesrečne škotske kraljice Marije Stuart. Listi so tej vesti dodajali občirna poročila o čudaskem življenju starega plemiča na dvorcu pri Zagrebu, ki je bil njegovim prednikom poklonjen od Ferdinanda II. za zasluge med 30letno vojno. Zatrjevali so, da je bil stari plemič velik čudak in samotar. Tako je bil zaprt med svojimi štirimi stenami, da ni nihče vedel o velikih svetovnih vojni in da je o njej šele nekaj slišal baje l. 1921. Tudi o novih svetovnih dogodkih ni baje nihče znal in je srečno umrl v svoji samoti. Po teh vesteh pa so se poročevalci zagrebskih listov obrnili na posinovitca starega plemiča, ki živi v Zagrebu. Ta jim je povedal, da so vse vesti o smrti starega plemiča prenašane, dodatki o njegovem čudstvu pa gladko izmišljeni. Starec je še čil in zdrav in namerava zimsko dobo preživeti v svoji hiši v Zagrebu. Po pomoti proglašen za mrtvega, bo gotovo še dolgo živ.

Iz Ljubljane

• Poslednja pot Dragotina Česnika. V nedeljo popoldne je velika množica občinstva spremljala zaslužnega kolinika in nacionalnega delavca Dragotina Česnika na njegovi poslednji poti. Ko je duhovščina pred pokojnikovim domom na Večni poti l. opravila prve pogrebne molitve, se je v imenu »Sode« poklonil njegovemu spominu sredi školskega nadzornika v p. Alojzija Urbančič, pevalci zbor starih šolskih stanovskih tovarišev-učiteljev pa je zapel v srce segajočo žalostnico »Vigred«. Ko je krenil žalni sprevod, so se za križem zvrstili »Sotani« z društvenim praporom na čelu, a za vozom s krsto in za žaluzijami otroci je korakala dolga vrsta pogrebcev, posebno učiteljev s starim borcem ravnateljem Luko Jelencem, s katerim je pokojnik kot tajnik Učiteljske zveze mnogo let sodeloval. Pri Sv. Križu se je ob odprtem grobu v imenu njegovih starih šolskih tovarišev poslovil Lovro Perko, prvi pa so zapeli »Blagor mu«. Dragotinu Česniku ohranimo časten spomin!

Royal-kino, Ptuj. Danes premiera filma po gledališki komadi »Tebi na ljubo...« Luiza Ullrich in Viktor de Kova kot mlad zakonski par... Prihodnji spored »Hotel Sacher«.

• Anton Trost, naš priznani klavirski virtuos, prof. dunajske glasbene akademije, nastopi v petek 17. t. m. na simfoničnem koncertu Ljubljanske filharmonije. Izvajal bo Rahmaninov klavirski koncert v c-molu. Trost spada v starejši rod slovenskih glasbenikov izpred vojne, svoje umetniške sile pa je uveljavil ter dosegel priznanje po vojni. Kot pedagog je deloval več let pri ljubljanski Glasbeni Matici, kot virtuos pa je nastopal in žel priznanja po

invalidov. Pogreb bo danes ob četrtna 17. izpred bolnišniške mrliške veže. — V Stožicah je umrl g. Ivan Jakin, pekovski mojster. Pogreb pokojnika bo v sredo ob 16. na pokopališče k Sv. Juriju. — V nedeljo je v ljubljanski bolnišnici kot žrtev nesreče umrl g. Jernej Milavec. Pogreb bo danes ob 16. izpred mrliške veže. — Pokojnikom blag spomin, žaluzijam naše sočasje!

• Redna skupščina Delavske zbornice v Ljubljani bo v nedeljo 19. t. m. ob 9. dopoldne v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani z naslednjim dnevnim redom: 1. odobritev zapisnika zadnje skupščine; 2. poročilo predsednika; 3. poročilo tajnika; 4. poročilo predsednika finančne komisije; 5. sklepanje o računskem zaključku za leto 1938; sklepanje o proračunu za leto 1940; 7. sklepanje o izrednih kreditih; 8. službena pragmatika za uslužbence Delavske zbornice; 9. razno.

• Rok za prijavo v strokovno šolo Delavske zbornice. V nedeljo smo poročali o ustanovitvi strokovne šole pri Delavski zbornici v Ljubljani ter je bilo v tem poročilu navedeno, da je razpisani rok za prijavo kandidatov za redne učence do vključno 15. decembra. Po naknadnem obvestilu Delavske zbornice pa poteče rok za prijavo še 1. decembra. Po tem datumu došle prijave se bodo upoštevale le v izrednih primerih.

• Regulacijski načrt Beograda. Beograjska občina je poslala gradbenemu ministrstvu v odobrenje svojo idejno skico za regulacijski načrt Beograda ter svoj načrt uredbe za izvedbo načrta. Od regulacijskega načrta so izvezli Zemun, savska in dunavska obala, ožji gradbeni rajon pa je razdeljen na tri področja. Načrt predvideva podaljšanje nekaterih ulic, ureditev novih trgov in parkov, sportna igrišča, poletne kolonije ter rezerviranje zemljišč za zidanje javnih objektov.

• Šoferski izpiti poklenih šoferjev in samovozačev motornih vozil se bodo vršili za srece Kranj, Radovljica in Škofja Loka

prepričanja, da je navajanje nepotrebno, ali pa tudi s kakimi postranskimi nameni. Oktobrski številki »Dejanja« se je takako pomota pripetila. Kritiki je navedel samo drugo naslovno stran v knjigi, kjer založnica ni omenjena; da se to ni zgodilo namenoma, kot da je Tiskovna zadruga za »baje široko razgledane katoliške intelektualce« na indeksu in — tabu, dokazuje dejstvo, da je v septembrski številki »Dejanja«, kjer je isti ocenjevalec poročal o prvem delu Kidričevega Prešerna, navedena tudi založnica Tiskovna zadruga. Obžalujemo to pomoto radi za služnega dela Tiskovne zadruge, še bolj pa zato, ker je dala povod za presenetljivo jedko opazko v kulturni rubriki »Jutra« z dne 8. novembra t. l., kjer smo vajeni prebrati zares kulturne opombe. Uredništvo »Dejanja«.

Nov laureat Nobelove nagrade. Letošnja Nobelova nagrada za literaturo je bila podeljena najpomembnejšemu finskemu pisatelju Francu Emilu Sillampäku. Tako je bila počaščena sorazmerno mlada finska literatura v enem najtežjih trenutkov novejših finske zgodovine: gesta, ki je švedski akademik žal niso storili za čestko, mnogo starejšo, bogatejšo in pomenljivo književnost. Sillampä se je rodil l. 1888 v pokrajini Tavastland, ki leži v srednji Finski. Ta krasni kraj je zapustil v njem nezbrisane vtise in ga zaznavamo v vseh njegovih delih. Priroda dobiva pri tem pisatelju panteistični značaj. Sillampä je zrasel iz prav siromašnih razmer in kljub podpori znancev ni mogel dovršiti medicinskega študija, ker ni imel sredstev. Posvetil se je pisateljevanju. Pisal je izprva pod vplivom Knuta Hamsuna, Strindberga in Maeterlinca,

Zapiski

Sestanek naših slavistov. Odbor Slavističnega društva v Ljubljani sklicuje za nedeljo 19. t. m. širši članski sestanek v Celju. Sestanek se bo pričel ob desetih v zbornici državnih realne gimnazije. Na sporedu je diskusja o raznih vprašanjih, ki se tičejo znanstvene poglavitne naše slavistike in nekaterih konkretnih pojavov. Pred sestankom (18. t. m. zvečer) bo javno predavanje o kulturi slovanskega jezika. Imel ga bo g. prof. Jakob Šolar. »Dejanja« in Tiskovna zadruga. V zvezi z »Jutrov« opazko v številki z dne 8. t. m. nam je poslalo uredništvo »Dejanja« tole pojasnilo: Ni se prvič zgodilo, da se je v naši kritiki — tudi revaln — pri ocenjevanju izpustilo ime založnika. Zgoditi se more to ali pomotoma ali iz

NE ZAMUDITE!

Samo še danes ob 16., 19. in 21. uri

RUSKO-POLJSKI VELEFILM

Film je zavzet že drugič, zato ne odlašajte z ogledom, ker je nepreklicno samo še danes na sporedu.

„ZNACHOR“

KINO MATICA, tel. 21-24

Samo še danes ob 16., 19. in 21. uri izredno napet špijski film poln razkošja

in veleumestnega sijaja:

Najboljši nemški filmski igralci:

Prelepe operne arije, razkošen balet in Olga Čehova, Camilla Horn, Albrecht Schönhals.

RDEČE ORHIDEJE

ŠE VI SE PRIDITE SMEJAT... jamčimo Vam, da se boste pri tem filmu izvrstno zabavali in od vsega srca, do solz nasmejali!

Na okrajnem sodišču

V glavni vlogi kot pomožni sodni sluga h. c., v svoji najboljši vlogi HANS MOSER in z njim Lucie Englisch, Ida Wüst, R. Carl, Fritz Imhof.

KINO UNION, tel. 22-21. Predstave ob 16., 19. in 21. uri.

Evropi in izven nje. Spored obega še Lajčev »Caprice«, briljantno delo, ki zaradi svoje melodike, živahnosti in zanositosti osvaja poslušalca. Čajkoveškega VI. simfonija zaključuje spored. Dirigent je D. M. Šijanec. Za koncert je izšel obširen tiskani spored, ki podaja poleg slik življenjske izvajajočih umetnikov. Zaradi boljšega razumevanja izvajanih sklad prinaša spored popis del. Dobi se pri prodaji vstopnic v kinu Unionu.

u— Predavanje SPD »S smučni preko Šar Planine na Korab« bo drevo ob 20. v dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi cesti. Uvodne besede bo spregovoril predsednik SPD g. dr. Pretnar, predaval pa bo udeležence ekskurzije g. dr. ing. Avčin France. Planinci, pridite v čim večjem številu na zanimivo predavanje. (—)

ne občine, predstavniki vojaških in civilnih oblastev, uradov in šol ter večje število občinstva. V nedeljo dopoldne je služil mitropolit g. Dositej v pravoslavni cerkvi sv. Ilijo Bulovana v Celju v čim protijereja in spregovoril ob tej priliki lepe prigodne besede, nakar se je protijerej g. Bulovan s prisrčnim govorom zahvalil. Svečanosti so prisostvovali zastopniki vojaških in civilnih oblastev, uradov in šol, četniki ter mnogi drugi pravoslavni in katoliški verniki. Protijerej g. Bulovana čestitamo k imenovanju!

u— Na ljudskem vsučilišču bo drevo ob 20. drugo predavanje v ciklu pedagoških

Elitni ples kemikov

bo v proslavo 20-letnice kemičnega instituta v soboto, 25. t. m. zvečer v veliki dvorani Kazine

u— Ciril Metodova podružnica na Beogradu priredi 15. t. m. (srečo) ob 20. predavanje s akroptičnimi slikami v telovadnici Sokolskega društva Ljubljana III. ob Tyrševi cesti. Predaval bo odbornika g. Marta Žužek: »Povzemanje po Bolgarskem do Carigrada«. Vstop vsem prost, za članstvo obvezno.

u— Vrhovno sodišče išče strehe v Ljubljani. Nedavno smo obširno poročali o ustanovitvi novega kasacijskega sodišča za območje Slovenije. V zvezi s tem so bili vsi slovenski kasacijski sodniki stavljeni na razpoloženje ter na novo imenovani predsednik, šest kasacijskih sodnikov, vrhovni državni pravdnik in njegov namestnik. Ministrski svet je na predlog finančnega ministra za preselitvene stroške sodišča iz Zagreba v Ljubljano nakazal 98.000 din in predsedstvo je, kakor znano, za svoj urad najelo bivše prostore zavarovalne banke Slavije v Gosposki ulici. Ker pa se Slavija doslej še ni mogla v celoti preseliti v svojo novo palačo na Tyrševi cesti, je vrhovno sodišče prišlo v zadrego za streho. Ta nedostatek je zdaj vsaj deloma odstranjen s tem, da mu je Mestna hranilnica ljubljanska odstopila del svojih prostorov v Prešernovi ulici, tako da je vrhovno sodišče vsaj v omejenem obsegu že lahko začelo poslovati.

SANOPE

ohrani zdrave, suhe, tople noge. štedi nogavice in čevlje. — Vrečica samo 2.— din

u— Namesto cvetja na krsto dragemu vsaku g. Dragotinu Česniku daruje Ivana Česnik družstvo slepih 50 din.

u— Zaradi velike udeležbe in na željo občinstva se ponovno predvaja film o sokolskem zletu v Sofiji, obenem s predavanjem br. Bulčarja o Bolgariji zadnji krat drevo ob 20. v Sokolskem domu v šiški. (—)

u— Dve nesreči na stavbi. Na zgradbi nove vsučiliške knjižnice, ki jo zidajo na prostoru nekdanjega Knežjega dvorca, se je večeraj jutraj pripetila nerodna nesreča. Kleparski pomočnik Avgust Topikar iz Malgaševje ulice je padel v enega izmed izkopanih jarkov in si zlomil nogo. — Še hujša nesreča se je pred popoldnem primerila v Dolenjem Logatcu, kjer gradi stavbo podjetje Emila Tomažiča iz Ljubljane nekaj novih stavb. Tesar France Debevc iz Laz pri Borovnici je iz precejšnje višine padel z odra in dobil nevarne poškodbe. Med drugim ima tudi prebito lobanjo.

u— Pridite danes vsi na »Okrajno sodišče«. To okrajno sodišče ima svoj sedež danes in prihodnje dni v kinu Unionu, kjer teče te dni imenitna burka »Na okrajnem sodišču«. Hans Moser, popularni komik, ki ga pozna vsi ljudje, ima eno glavnih besed pri tem »okrajnem sodišču«, kjer se tepejo za čast in dobro ime kar vsi vprek. Seveda se avditorij, ki ga tvori množestvena unionska kinopublika, pri razpravah imenitno zabava, tako, da ob izbruhih gromskih saliv smeja sploh ni mogoče razumeti niti sodnika, niti zagovornika, niti toženca, niti sodnega sluga — našega ljubega gospoda Moserja. Da, salve smeja odmevajo po dvorani kina Uniona ob prvem filmu ljubljanske filmske izposojevalnice »Emona-film«, ki je pustila film opremiti s slovenskimi napisli, tako, da je sedaj film razumljiv vsakemu človeku in poslušalcu ne uide niti najmanjši dovpt. — V današnjih časih, ko sta nam smeh in zabava najbolj potrebna, bodo Ljubljancem za »Okrajno sodišče« upravi kina Uniona zelo hvalni in si polnoletno lino ogledali to sijajno duhovito burko ter se za dve uri odmaknili od vsakdanjih skrbi! (—)

u— Ogledite si zalogo najnovjših pletenin po ugodnih cenah pri K. Sosa. Mestni trg št. 18. (—)

Iz Celja

u— Svečanosti v pravoslavni cerkvi. V soboto ob 14.55 je prišel z brzim vlakom iz Zagreba v Celje zagrebski mitropolit g. Dositej. Na kolodvoru so ga pozdravili zastopniki pravoslavne in evangetijske cerkve.

predavanj. Drevo bo predaval učitelj g. Franjo Roš o temi »Otrok vstopa v šolo«. Na ta ciklus pedagoških predavanj ponovno opozarjamo vse starše in prijatelje mladine.

u— Kanalizacija Kerkove ceste. Pokojniški zavod za nameščenje v Ljubljani bo podaljšal mestni kanal od gostilne »Pri angelu« v Prešernovi ulici po Kerkovi cesti mimo novega poslova. Pokojniškega zavoda do Vrazovega trga. Ta kanal bo tvoril sestavni del bodoče definitivne mestne kanalizacije. Dela so se že včeraj pričela. Stroške bo zaenkrat kril Pokojniški zavod, pozneje pa mu jih bo mestna občina vrnila s poravnanim kanalske naklade.

u— Umrla je v nedeljo v Liscah 49 pri Celju 53letna posestniševa žena Alojzija Spiljakova. Istega dne je umrl v celjski bolnišnici 58letni čevljar Rudolf Iskrač iz Ivenice pri Vojniku.

u— Napad z nožem. V neki gostilni v šmartnem v Rožni dolini je sin posestnika Pliša iz Nove cerkve v nedeljo okrog 16. v prepri napadel 20letnega posestnikovega sina Matevža Lešnika iz Hramšč pri Veliki Pireščki ter ga poškodoval z nožem po obrazu in desnem očesu. Lešnik se oddal v celjsko bolnišnico. Poškodovano oko je v nevarnosti.

u— Padec z voza. Ko se je peljal 17letni posestnikov sin Ivan Pospeh iz Zabukovce pri Grižah v nedeljo z vozom po cesti, sta se splašala konja, ki sta bila vprežena v voz. Pospeh je padel z voza in si zlomil levo kijučnico. Zdravi se v celjski bolnišnici.

u— Svojo izvoljenko je obstrlil. V soboto je prispela 23letna, pri trdnosti »Volta« v Ljubljani zaposlena delavka Ida Šimenkova v Celje, da obišče svoje starše, ki stanujejo na Kerkovi cesti 16 v Celju. Ko je šla okrog 22.30 proti domu in prišla že do konca dvoroda na Glaziji, je skočil iz zra drevesa neki možik, ki si je zakrival lice z robcem, in ustrelil s samokresom proti Šimenkovi. K sreči se je Šimenkova v tem trenutku nekoliko okrenila, zaradi česar je po dežanju pobežnil proti mestu. Ranjenko je običajla dekletu pod kožo. Napadalec je po dežanju pobežnil proti mestu. Ranjenko so spravili reševalci v bližnjo bolnišnico. Njena poškodba k sreči ni nevarna. Še ponoči so arretirali dekletovega ljubimca Stanca Milica, ki je osumljen, da je streljal na Šimenkovo iz ljubosumnosti. Milica je že prej grozil Šimenkovi, da jo bo ustrelil.

Iz Maribora

u— OJNS. Drevo ob 20. bo v mali dvorani Narodnega doma sestanek mariborske OJNS. Vabljeni so tudi starejši člani JNS in somišljeniki. Na sestanku poročajo banovinski tajnik OJNS iz Ljubljane tov. Uršič.

Nepremočljivi hubertusi

In dežni plašči pri »LAMA«, Jurčičeva ulica 4. — Prost ogled.

u— Kako je z gradnjo zaklonišč. Kakor so izvedeli v krogih hišnih posestnikov, je banska uprava v Ljubljani na ustneme in pisneme predstavitve omejila razpis ob 14. sept. t. l. glede gradnje zaklonišč v zasebnih neobrtih zgradbah. Po tem razpisu se hišnim lastnikom večjih zasebnih neobrtih zgradb, v katerih so kleti ali podkletnja, samo svetuje, da v lastnem interesu in v interesu hišnih stanovalcev prirede po možnosti zaklonišča v zaščito pred letalskimi napadi. Kdor hoče zaklonišče prostovoljno že sedaj prirediti, lahko dobi pri mestnem gradbenem uradu brezplačno načrte, ako za to izrecno zaprosi.

u— Inž. Franc Debevec umrl. Po daljši bolezni je preminil višji svetnik državnih železnic inž. Franc Debevec, star 53 let. Pokojnik je bil blagega značaja, napram vsem ljubjeznih in pravičen. Vsi, ki so ga poznali, ga bodo ohranili v trajnem in svetlem spominu. Pogreb bo jutri v sredo ob pol 16. uri na mestno pokopališče na Pobrežju. Zaluzijam naše iskreno sočutje.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

a — Slovenska proslava 20 letnice mariborske podružnice SPD. Pri Mariborski koči so svečano proslavili 20 letnico plodnega delovanja mariborske podružnice SPD. Otvoritveni nagovor je imel predsednik dr. Berget, podpredsednik dr. Rosina je podal pregled razvoja in ciljev podružnice ter očrtal njen nacionalni pomen, prisrčne čestitke pa so s toplimi priznanji besedami izrekli dr. Pretnar za osrednji odbor SPD, univ. prof. dr. Zaverenik v imenu »Sljemena«, magistratni direktor dr. Rodeček pa za mariborsko mestno občino in zadrugo »Pohorski dom«. V imenu celjske podružnice SPD pa je čestitil dr. J. Hrašovec. Proslavni večer so pozivili s svojimi planinsko šegavimi govori inž. Jelenec, L. Strašnik in L. Zorut. Ob tej priliki so slavili pri Mariborski koči tradicionalne martinovanje skupno z zagrebškimi planinci. Iskrene besede je spregovoril predsednik mariborske podružnice SPD dr. J. Berget, ki je pozdravil bratske hrvatske planince in zaslužnega častnega predsednika mariborske podružnice SPD dr. Senjorja. V imenu »Sljemena« pa se je zahvalil za prisrčen sprejem g. Dušan Jakšić. Zaključno besedo je imel naš pohorski poet L. Zorut.

a — Ali je to zares nujno potrebno? V Mariboru je bilo razpisano mesto. Za mesto se je potegovala med drugim povsem kvalificirana moč. Moral pa je k nekemu gospodu, ki mu je dejal, naj preje nekaj

podpis. Dotičnik pa tistega ni hotel podpisati in zaradi tega ne pride v poštev. Služba je javna, zaradi tega sedaj javnost zelo zanima, ali je tisti podpis zares neobhodno potreben.

a — Drevi »Hina« v Skrbinskih reži bi drevi v gledališču premiera »Hina« v Hina. Načrt za opremo je izdelal inž. arh. M. Hlad. Novost za naše gledališče bo tudi nastop gđ. Vlaste Semečeva iz Celja.

a — Kravne zgodbe. V neki sveščeni gostilni so se fantje hudo spoprijeli. Sledilo je splošno obračunavanje z noži. Na bojišču se je zgrudil posestniški sin Ivan Savija, ki ga je nekdo ranil z nožem v trebuh. Iz bitke so odnesli lažje poškodbe tudi nekateri drugi udeleženci. Savijo so morali prepeljati v tukajšnjo splošno bolnišnico. Glavni krivci krvavega fantovskega obračunavanja so ovađeni državnemu tožilstvu. — Na Tržaški cesti sta se sprickala vinjena moška, ki sta drug druga pozivala, naj gresta spat. Mesarski pomočnik Franc D. je zabodel 27-letnega zidarskega pomočnika Ignacija Pakja iz Spodnje Dobrave v hrbet. Pakja so prepeljali v bolnišnico. — Srečka Lasbahaer iz Pipuševe ulice 22, ki se je vračal s kolesom na postajo Slatina Radenci, sta neznanca napadla in ga pahnula v občinstvo jarek, kjer je obležal Lasbahaer s poškodbami po vsem telesu. Orožniki iščejo oba napadalca.

Gospodarstvo

Nujna potreba sanacijskih ukrepov v bolniškem zavarovanju

Znano je, da je delavsko bolniško zavarovanje ne samo v Sloveniji temveč tudi v ostali državi stalno v krizi. Boriti se mora za svojo aktivnost, zlasti pa tudi za svojo likvidnost. Ako zavarovalne panoge ne bi bile unificirane in predpis prispevkov enotnih, kar omogoča, da bolniško zavarovalna panoga v času potrebe avtomatično uporablja sredstva ostalih panog zavarovanja, bi bili resni sanacijski ukrepi že davno aktualni. Seveda je tako uporaba tujih sredstev nedopustna in za socialne interese zavarovancev nevarna. V bolniškem zavarovanju je v veljavi najvišja po zakonu dopustna premija 7% zavarovane meze, upravnih stroškov se z uvedbo invalidskega in starostnega zavarovanja znižani na minimum, t. j. na 13,62% v državnem povprečju ali 68,37 din na člana in leto odnosno pri ljubljanskem uradu na 12,37% ali 65,26 din na člana. Zaradi primerjave, naj omenimo, da so režijski stroški v bolniškem zavarovanju v bivši CSR, ki je z delavskim denarjem dobro gospodarila, znašali redno 15%.

Predpis bolniškizavarovalnih prispevkov je lani znašal v vsej državi 355,1 milijona din, pri ljubljanskem uradu pa 51,2 milijona din. Zaostanki neplačanih prispevkov pa so za vse državno ozemlje znašali ob koncu lanskega leta 108,4 milijone din ali 30,5%, pri ljubljanskem uradu pa 13,7 milijona din ali 26,7%. Na račun podpora v naravi in v denarju je bilo leta 1938 izplačano 77,7% vseh dohodkov. Bolniško-zavarovalna panoga je v vsej državi lani zaključila račune z viškom 2,13 milijona din, ljubljanski urad pa samo z viškom 0,3 milijona din, kar je toliko kot nič.

Te številke predstavljajo najvažnejše elemente v gospodarstvu bolniškega zavarovanja. Ob uvedbi invalidskega in starostnega zavarovanja z novo obremenitvijo narodnega gospodarstva in delavskih plač s 3% premijo, je takratni minister za socialno politiko in narodno zdravje izjavil, da morajo nove panoge prinesiti razbremenitev za bolniško zavarovanje in s tem možnost znižanja te premije od 7% na 5%. Istočasno so se pojavile zahteve delavstva za reformo najbolj slabih določb pokojninskega zavarovanja, predvsem za znižanje starostne dobe od 70 na 60 let in za uvedbo stalnih pokojnin vdovi. Rečeno je bilo, da bodo te zahteve lahko uveljavili s prihranki v bolniškem zavarovanju.

Tako životar v stalni krizi naše delavsko bolniško zavarovanje, medtem ko je pokojninsko zavarovanje v resnici skromno in nezadostno glede na naše mednarodne obveznosti iz naslova sklenjenih socialno-političnih konvencij. Potreba po novelizaciji bolniškega zavarovanja leži na dlan. Osnutek take novele je bil izdelan v ministrstvu že l. 1930. V zvezi z zakonskim osnutkom za ratifikacijo mednarodnih konvencij o invalidskem in starostnem zavarovanju so bili l. 1938 izdelani novi, najnujnejši predlogi za reformo, t. j. učinkovitejšo sanacijo bolniškega zavarovanja.

Z omogočenjem zlorab se lahko bistveno zboljša finančno stanje

Zboljšanje finančnega stanja bolniškega zavarovanja se da v znatni meri doseči že samo s preprečenjem zlorab in izkoriščanja dobrot delavskega zavarovanja. Zakonskimi reformami je treba omogočiti izkoriščanje zavarovanja po osebah ki ne spadajo v stalež stalnih polkničnih delavcev, ob enem pa uvesti karentno dobo. V našem zakonu so najpogostejši predlogi za reformo, t. j. učinkovitejšo sanacijo bolniškega zavarovanja.

Kredit 745 milijonov za rezerve živil

Že v začetku septembra je bila ustanovljena direkcija za prehrano (s polnim imenom: direkcija za proučevanje in organizacijo kmetijstva zaradi prehrane prebivalstva), ki ima med drugim tudi važno nalogo, ustanoviti državne rezerve živil v smislu uredbe o rezervah živil. Novi direkciji je bil že sredi oktobra odobren državni kredit v višini 620 milijonov din za nakup rezerve pšenice, masti in mesa, ob koncu oktobra pa je ministrski svet odobril še kredit v višini 125 milijonov din za nakup fižola in suhih češkelj.

Nakup teh živil v okviru skupnega kredita 745 milijonov din pa se zaradi raznih formalnosti v zvezi s kreditom še ni pričel. Sedaj poročajo iz Beograda, da je bil v soboto stavljen direkcijski na razpolago odobreni kredit 745 milijonov din. Denarna sredstva je dala na razpolago Narodna

banka preko Privilegirane agrarne banke, ki bo vršila vso blaginjsko službo direkcije za prehrano. Sedaj lahko prične direkcija z nakupi.

Seveda se je medtem položaj na naših tržiščih precej spremenil. Zlasti na žitnem trgu so se cene občutno dvignile zaradi nezadostne ponudbe. Kakor se zdi, bo direkcija trenutno lahko kupila pšenico le od Prizada, ki je takoj po končani žetvi odkupil 36.000 vagonov pšenice in je le del te nakupljene pšenice novotil v inozemstvu.

Glede organizacije odkupa bo izdan še poseben pravilnik, ki je bil te dni sprejet. Ta pravilnik določa med drugim, da se živila iz rezerv ne bodo v nobenem primeru oddajala brezplačno. Po beograjskih informacijah bo banovina Hrvatska na svojem področju sama vršila odkup. V ta namen bo dobila ustrežajoč del odobrenega

kredita. Pri banški oblasti v Zagrebu bo ustanovljen za to posebno poseben odtok, odkup živil za ustanovitev rezerv pa se bo vršil preko Gospodarske aloga. Glede organizacije odkupa živil za rezerve v dravski banovini po beograjskih informacijah se ni prišlo do odločitve.

Cena pšenice in koruzi se nadalje dvigala. Prejšnji teden smo obširno poročali o naglem dvigavanju cene pšenice. Tržna cena je že znatno prekorajčila intervencijsko ceno, ki je bila po končani žetvi določena v višini 165 din za pšenico v šlepu na Tis. Ob koncu prejšnjega tedna, je kazalo, da se bo cena ustallila. Toda že v petek se je novosadski borzi ponovno dvignila za 2 din, večeraj pa je poskočila za 18 din. Baška pšenica stane sedaj na novosadski borzi 198—200 din za meterski stod. Tudi cena koruzi se nadalje dvigala. Pretekli teden je znašala na novosadski borzi 135, din, v petek 137 din, večeraj pa se je dvignila na 145 din. Vzporedno je narasla tudi cena moka. Baška in banatska pšenična moka »0« notira sedaj na novosadski borzi 290 do 300 din, nasproti 270—280 v petek, odnosno 265—275 v četrtek.

Angleška kontrola naših prekomorskih uvoznih pošiljk

Zagrebaška trgovinska zbornica je objavila opozorilo vsem zainteresiranim, po katerem je v interesu jugoslovenskih uvoznikov, da se brez odlaganja obrnejo na angleški konzulat, čim sklenejo kako naričilo v prekomorskih državah in se blago prevozi po morskem poti. Angleški konzulat jim bo na osnovi dokumentov odnosno na podlagi osebno izrečene utemeljitve, izdal »certificates«, s katerim se potrjuje, da je dotična pošiljka namenjena porabi v Jugoslaviji in se uvoženo blago ne bo prodalo v državo, ki je v vojnem stanju s Anglijo in Francijo. V certifikatu mora biti označena ladja, s katero se bo blago prevažalo. Za blago, ki se uvozi iz Anglije, se izda potrdilo na posebnem formulirju, na drugem formulirju pa potrdilo za blago, ki se uvažja iz ene nevtralne države v drugo nevtrarno državo. Ti formulirji se dode pri angleškem konzulatu, ki daje tudi vse potrebne informacije za vsak posamezen primer. Izstavljeni »certificates« se mora poslati na naslov: Ministry of Economic Warfare, London.

Zbornica opozarja na težave, ki jih ima lahko uvoznik z naročenim blagom, če ni bil izstavljen tak certifikat. To ima lahko za posledico, da se blago v angleški kontrolni postaji izkrcja. V takem primeru paroplovna družba ni dolžna nadalje skrbeti za prevoz dotičnega blaga, kar lahko povzroči uvoznikom nove stroške (za prevoz od kontrolne luke do jugoslovenske luke). Naknadno dokazovanje, da je blago namenjeno le za porabo v naši državi, je tudi zvezano z izgubo časa in drugimi težkocami.

Končno opozarja zbornica, da je v Haini kontrolna postaja za pošiljke iz Avstralije, Indije, Kitajske in Japonske ter za pošiljke iz Afrike, ki se prevažajo preko Suezja v Sredozemsko morje, v Gibraltarju pa je kontrolna postaja za pošiljke iz Anglije, Belgije, Nizozemske, nordijskih držav, iz Severne in Južne Amerike ter iz Afrike za pošiljke, ki se prevažajo preko Gibraltarja v Sredozemsko morje.

Ponovna podražitev bencina

Včeraj je bila ponovna seja bencinskega odbora. O sklepkih tega odbora je bilo izdano naslednje sporočilo: Na seji odbora za ureditev cen bencinske mešanice, ki je bil v carskem oddelku finančnega ministva 8., 10. in 13. novembra t. l., so po temeljitim proučevanju sprejeli sklep da se poviša cena bencinski mešanici za 30 pa pri litru. Ta sklep je bil izdan na podlagi točke 1., čl. 5. pravilnika čev. 673/V za rad. stalnega naraščanja cene bencina v Rumuniji, kar je o'bor vsestransko analiziral in nedvoumno ugotovil. Seji je predsedoval dr. Martin Pavlič, načelnik carskega oddelka finančnega ministva, udeležili pa so se te seje med drugim tudi načelnik davčnega oddelka finančnega ministva, inspektor trgovinskega ministva, zastopnik notranjega ministva, predstavniki Avtokluba zveze avtomobilih podjetij in industrijskih rafinerij. Seji sta prisostvovala tudi dva zastopnika inspekcije državne obrambe zastopnik Narodne banke upravnik Zavoda za tekoča goriva in drugi. O vprašanju povečanja odstotka metilnega alkohola v bencinski mešanici bodo zaradi tehniških zaprek dokončno sklepali na prihodnji seji.

Najnovšeje povišanje prodajne cene za bencinsko mešanico je že tretje povišanje v teku dobrega meseca. Dne 9. oktobra so prodajno ceno bencinski mešanici povišali za 25 par pri litru, teden dni kasneje je bencinski odbor na zahtevo bencinskega kartela zvišal ceno za nadaljnjih 20 par, sedaj pa se cena zviša še za 30 par, tako da znaša skupno povišanje v teku 1 meseca 75 par pri litru.

Lani v juniju, ko so bile uvedene enotne cene, je znašala osnovna cena za bencinsko mešanico, ki velja za sedeže banovin, 5,25 din. Že 1. novembra lanskega leta je bila ta osnovna cena povišana na 5,35, leto v začetku junija na 5,45, v oktobru na 5,70 in pozneje na 5,90, sedaj pa na 6,20. Od lanskega leta se je torej bencin podražil za 95 par pri litru, t. j. za 18%. Sedaj velja v sedežih banovin cena 6,20, v krajih, ki so do 50 km oddaljeni od teh mest 6,45 din, v ostalih krajih pa 6,55 din.

Stanje klirinških računov z inozemstvom

Najnovšeji izkaz Narodne banke o stanju klirinških računov z inozemstvom zaznamuje v prvi četrtini novembra med aktivnimi klirinški ponovno povečanje salda naših klirinških terjatev v Češkoso 14,5 aški za 2,6 milijona Kč in znaša sedaj saldo 46,3 milijona Kč. Naše klirinške terjatev v Nemčiji, ki so se prejšnji teden skrcile kar za 3,5 milijona mark, so se v prvi četrtini novembra zopet nekoliko povečale za 0,16 na 6,74 milijona mark. Naše klirinške terjatev v Madžarski so se ponovno zmanjšale za 0,8 na 21,0 milijona dinarjev, naše klirinške terjatev v Slovaški pa za 0,3 na 3,5 milijona dinarjev. V rednem kliringu z Bolgarijo pa se je saldo naših klirinških terjatev povečalo za 0,2 na 1,4 milijona dinarjev.

Med pasivnimi klirinški zaznamuje klirinški račun z Italijo povečanje salda našega dolga za 10,7 na 129,2 milijona din (v zadnji četrtini oktobra se je saldo zmanjšal od 136,1 na 118,5 milijona din). Naš klirinški dolg v Rumuniji se je

povečal za 1,0 na 34,8 milijona din, naš klirinški dolg v Turčiji pa za 1,2 na 2,1 milijona din.

V turističnem kliringu z Bolgarijo se je saldo našega dolga povečalo za 0,1 na 1,9 milijona din. Likvidacijski klirinški račun s Švicco pa izkazuje zmanjšanje salda našega dolga za 0,14 na 0,46 milijon švicarskih frankov.

Plačilni promet s Grčijo. Dne 2. t. m. je znašal saldo grško-jugoslovenskih računov v obliki 41,7 milijonov din, saldo naših blokiranih terjatev pri Grški banki pa je le še 184.000 din.

Gospodarske vesti

— Razširjenje izvozne kontrole. Po sklepu deviznega odbora pri Narodni banki, ki ga je že odobrila finančni minister dne 7. t. m., je bila s veljavnostjo od 8. t. m. razširjena kontrola izvoza na bukov gradbeni les (iz tar. št. 93) in na smrekovo lubje ter plodove za strojenje kože (iz tar. št. 97).

— Naš izvoz premoga v Italijo. Že pred tedni smo poročali o novih možnostih, ki so nastale za izvoz premoga iz Slovenije in Dalmacije v Italijo. Kakor je znano, je Trboveljska premogokopna družba že pred leti izvažala manjše količine premoga v Italijo, vendar je bil v zadnjem času ta izvoz minimalen. Zaradi vojnega stanja v Evropi, ki je deloma otežkočilo oskrbo Italije s premogom, je sedaj znova nastopila možnost za izvoz našega premoga. Trboveljska premogokopna družba je dobila te večje naročila iz Italije. K temu poroča »Jugoslovenski kurir« iz zanesljivega vira, da bomo na podlagi pogajanj o prihodnjem sestanku jugoslovensko-italijanskega stalnega gospodarskega odbora izvozili v Italijo do maja prihodnjega leta okrog 20.000 ton našega premoga. Od te količine bo največji del odpadel na dravsko banovino.

— Državna Zveza kmetijskih zbornic. Sredi avgusta t. l. so kmetijske zbornice sredi banovin sklenile v smislu uredbe o kmetijskih zbornicah ustanovitev Zveze kmetijskih zbornic v Beogradu. Kmetijski minister dr. Čubrilović je nedavno potrdil pravila te zveze, predsednik zveze Milan Bačak pa je sedaj sklical prvo delovno sejo izvršilnega odbora, ki bo 20. t. m. v Beogradu odobrena pravila zveze upoštevaje enakopravnost včlanjenih zbornic. Tako je v vprašanju materialnega značaja nemogoča majorizacija. Sklepi, ki prinašajo zbornicam materialne obveznosti, so veljavni le, če so soglasni. V splošnih vprašanjih pa so posebni interesi posameznih zbornic zaščiteni z odločbo, da ima vsaka zbornica pravico zahtevati, da se njeno ločeno mišljenje v utemeljitvijo vnese v zapisnik in v besedilo resolucije.

— Dobave. Uprava vojno-tehničnega zavoda v Kragujevcu sprejema do 15. t. m. ponudbe za dobavo konoplj, do 17. t. m. za dobavo smrkovega platna, 700 kg kositra ter hrastovih pragov, do 18. t. m. za dobavo usnja, do 20. t. m. za dobavo masenastih jeklenih cev, do 22. t. m. pa za dobavo odvodnikov raznih dimenzij; 16. t. m. bo licitacija za dobavo konjskih česal in 23. t. m. za dobavo elektrokromvaniljevega jekla.

Borze

13. novembra

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klirinški čeki nespremenjeno 14,30. Grški boni so se ponovno okrepili in so se v Zagrebu trgovali po 36,95 in v Beogradu po 36,43. Tečaj na svobodnem trgu se nadalje ravno po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektu tržišču je Volja škoda pri nespremenjeni tendenci notirala 436 — 440 (v Beogradu je bil promet no 436 — 436,50). Tudi v ostalih državnih vrednotah ni bilo zaključkov.

Devize

Ljubljana. Oficielni tečaj: London 170,90—174,10, Pariz 96,95—98,85, New York 4425—4485, Curih 995—1005, Amsterdam 2348—2386, Bruselj 714—726. Tečaj na svobodnem trgu: London 211,12—214,32, Pariz 119,33—121,63, New York 5480—5520, Curih 1228—1238,18, Amsterdam 2899,93—2937,93, Bruselj 881,88—893,88.

Curih. Pariz 9,800. London 17,30, New York 446. Bruselj 72, Milan 22,50, Amsterdam 236,70, Berlin 177,50, Stockholm 106,25, Oslo 101,30, København 86,12.

Effekti

Zagreba. Državne vrednote: Vojna škoda 436—440, 4% agrarne 53 bl., 4% severne agrarne 50 bl., 6% beguške 81,75 bl., 6% dalm. agrarne 75,50 bl., 6% šumske 75 bl., 7% stabiliz. 91—94, 7% invest. 97 bl., 7% Seligman 99 den., 7% Blair 89 den., 8% Blair 94—95; delnice: Narodna banka 7000 den., PAB 200 den., Trboveljska 206—220, Gutman 45—55, Sečerača Osičjek 97—120. Beograđ. Vojna škoda 435,75—436 (436—436,50), 4% agrarne 53,50 den. (53,50—53,75), 6% dalm. agrarne 75,50—76 (75,75), 6% beguške 80,75—81 (80,50—80,75), 6% šumske 73—74 (74,50), 7% invest. 99 den., 7% Seligman 98,50 den., 7% Blair 89,75—90,50 (90), 8% Blair 93,50 den., PAB—(207—208), Narodna banka 7050—7180 (7100).

Blagovna tržišča

Zito

+ Chicago, 13. novembra. Začetni tečaj: pšenica: za dec. 88, za maj 86,125; koruza: za julij 53,75.

+ Winnipeg, 13. novembra. Začetni tečaj: pšenica: za maj 76,25, za julij 76,25.

+ Novosadška blagovna borza (13. t. m.). Tendence nespremenljive: baška oko Novl Sad 198 — 200; gor. b. 200 — 202; srem. 194 — 198; slav. 197 — 199; ladja Tisa 200 — 202; rz: baška 145 — 150. Oves: baški, sremaki in slavonski 148 — 150. Jčmen: baški in sremaki 64/65 kg 155 — 157,50. Kuruza: baška 144 — 145; banatska 141 — 143; pariteta Indija 144 — 145. Moka: baška in banatska »0« in »0gg« 290 — 300; »2« 270 — 280; »5« 250 — 260; »6« 230 — 240; »7« 200 — 210; »8« 130 — 140. Fižol: baški, sremaki beli brez vreč 360 — 370. Otrubi: baški in sremaki 117,50 — 120, banatski 115 — 117,50.

Vrhovni združni svet za Hrvatsko

Zagreb, 13. nov. o. Kakor se je izvedelo proučuje na merodajnem mestu predlog o osnovanju vrhovnega združnega sveta za banovino. Hrvatsko. V tej zadevi so zastopniki hrvatskega združništva posredovali pri banški oblasti, kjer jim je bilo objubiljeno, da bo v kratkem ugodno rešena.

Koroški drobiž

Bivše gimnazije, realke, liceje in realne gimnazije nadomeščata odsele osemrazredna višja šola (Oberschule) in klasična gimnazija. Na višji šoli se od prvega leta daje poučje angleščina kot obvezen predmet, latinščina pa s tretjim letom. Šolsko leto je razdeljeno v trimestre, ki se zaključujejo s spričevali. Redov je odsele šest. Med predmeti se pripisuje posebna važnost umetnostni vzgoji, glasbi in telovadbi. Na gimnazijah se poleg latinščine in grščine poučuje tudi angleščina. Končno so spreminjeni tudi nazivi učiteljev: profesorji se imenujejo sedaj »študijski svetniki«, ravnatelj je »nadštudijski direktor«, mladi učitelji pa so asesorji.

Za miline, ki so v preteklem letu zmeli preko 400 ton žita, je izšla odredba, da smejo v novembru zmeti dvanajstinko lanske količine rži, dočim smejo zmeti pšenice za 15% manj kakor lani v novembru.

Nekatere tovarne so morale zmanjšati svoj obrat zaradi pomanjkanja surovin. Tako je prešla ena največjih koroških tovarn za pohištvo in druge lesne izdelke samo tretjino lesa za mesec november, kolikor bi ga normalno rabila. Enako je prizadeta ena največjih koroških tovarn za usnjene izdelke. Dodelitev usnja je tako zmanjšana, da tovarna dela samo tri dni v tednu. Trgovci se morajo držati odredbe, po kateri sme njihov sedanjí promet doseči največ 70% nekdanjega normalnega prometa. Odpustanje uslužbencev zaradi manjšega prometa je prepovedano.

Uvoz divjih in domačih jajcev iz inozemstva je odsele dovoljen.

Po najnovjši odredbi bo ostalo v prometu samo še 15% osebnih avtomobilov, vsi ostali ne bodo dopušteni več v promet. Za mesec november se dobí na eno živilsko nakaznico 10 dtg čokolade ali čokoladnih slaščic. Dosele se čokolada ni smela prodajati.

Uprava libelskega gradu je ugotovila, da je bilo pretekli teden iz grajskih pašnikov ukradenih pet glav živine montaforne pasme. Sumijo, da so tatovi živino odgnali preko meje.

19 letnega mizarkega pomočnika Franca Mikla iz Radnje vasi je zadela huda nesreča. Pri žaganju drv v tovarni mu je odletel drobec polena v oko. Čeprav so ga takoj odpeljali v bolnico, mu zdravniki niso mogli več rešiti očesa.

Notranji minister je odredil, da osebe, ki se često preko mere upijajo, ne smejo posegati gostiln. Krajevna policija ima nalog, da pijance opozori na to prepoved. Prepoved se lahko nanaša samo na kraj, kjer dotična oseba živi, ali pa se razširi na vse državno ozemlje in velja največ za dobo enega leta. Kdor bi kljub temu obiskoval gostilne, plača do 150 mark globe ali pa se lahko kasnuje z zaporom do 6 tednov.

Drvarji, ki so ves teden zaposleni v gorah, imajo pri živilih izkaznicah nekatere ugodnosti. Če izjavijo, da hočejo namesto dodatnega mesa izkaznice za mast ali slanino, jim to oblasti le-že ugodijo.

Šolsko poslopje v št. Janžu je te dni dobilo na pročelje relief kancelarja Hitlerja. Pod reliefom je besedilo, ki pravi, da je kancelar blagovolil sprejeti častno občanstvo Svetne vasi.

Hrvatska dobi zopet županije

Zagreb, 13. nov. o. Danes je ban dr. Šušbić sprejel deputacijo 70 županov, ki so prišli v Zagreb k večeršnjim senatskim volitvam. Med sprejemom je prišel v kabinet bana tudi podpredsednik vlade dr. Maček, ki je nagovoril prisotne župane in med drugim napovedal obnovo županij v banovini Hrvatski. Med drugim je dejal: Organizacija banovine Hrvatske temelji na rednem poslovanju občin. Kadar bodo občine v redu, bodo v redu tudi bodoče županije in bo ob enem organizirana tudi banovina Hrvatska.

Kredit za zagrebško univerzo

Zagreb, 13. nov. o. Danes je bil nakazan kredit milijon dinarjev za ortopedsko in zobno kliniko na Salati, rektorju zagrebške univerze pa je bil dan na razpolago kredit 2,5 milijona dinarjev.

Pojasnjena velika tatvina

Maribor, 13. novembra

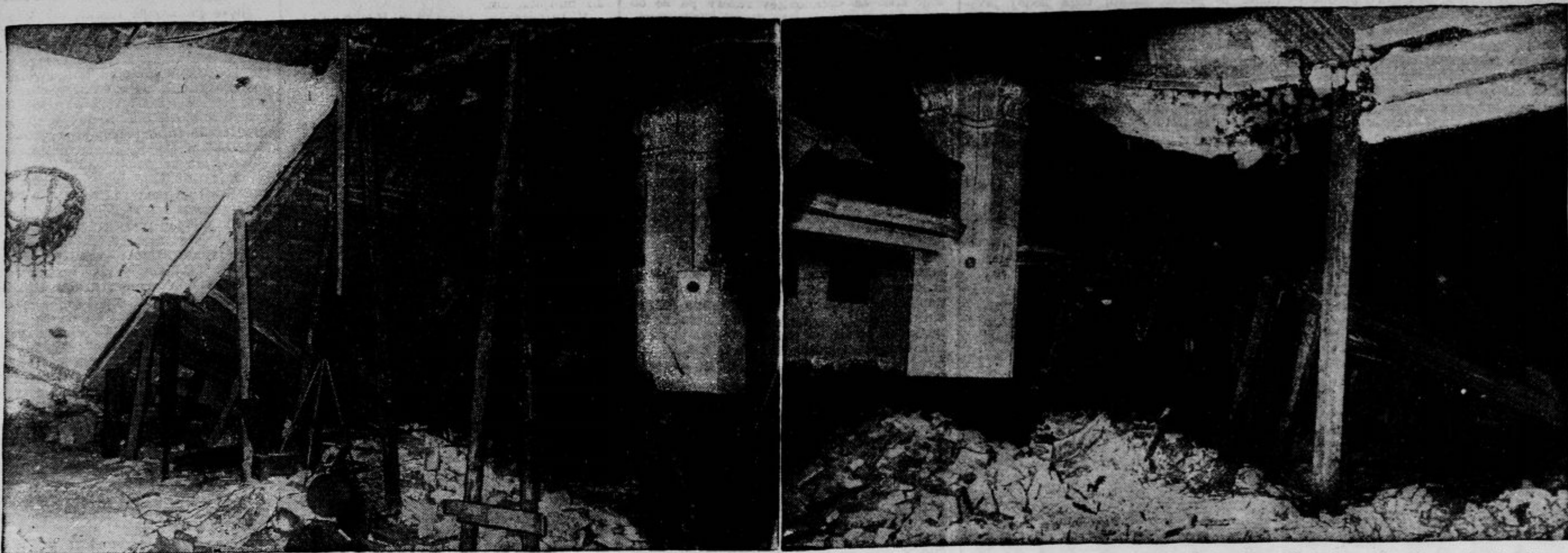
Po večdnevni vztrajni preiskavi se je mariborskim policijskim organom posrečilo popolnoma razjasniti ozadje senzacionalne, drzne tatvine kovčev z urami, vrednimi 100.000 dinarjev, ki je bil ukraden potniku Rusu iz neke veže v Jurčičevi ulici.

Policija je namreč po vztrajni preiskavi zajela tatu, nekoga Ivana Mačka z Meljske ceste 60. Pod težo obremenjenih okoliščin je Ivan Maček priznal, da je 8. t. m. okoli 16. ure ukradel iz veže kovčev, ki ga je potem nesel mesarskemu pomočniku Ivanu Klavžu, ki je uslužben pri nekem mesarju v Vetrinjski ulici, ter 32 letnemu hlapcu Antonu Weisu, ki je takisto uslužben pri dotičnem mesarju. Okoli 35 kg težak in 100.000 dinarjev vreden kovčev z urami je prodal za 400 din, sam pa je obdržal le 1 zlato uro in 2 pokromanih moški ur. Oba sta takoj pričela tudi z razpečevanjem teh ur. Pri tem sta se poslužila 29 letnega hlapca Janeza Lazarja in 33 letnega Ivana Peklarja iz Dupleke. Janez Lazar je dobil 5 ur, od katerih je eno prodal, Ivan Peklar pa je prodal raznim strankam ure za 360 din.

Policija je izvršila hišno preiskavo pri Ivanu Klavžu ter Antonu Weisu. Pri obeh so našli 281 zlatih, srebrnih in pokromanih ur, ki so bile spravljene v drugem kovčegu. Prazni ukradeni kovčev je odnesel Peklar v neki gozd na Meljskem hribu, kjer je potem razrezane dele kovčev raztrosil po gozdu. Policija je napravila hišno preiskavo tudi pri Janezu Lazarju. Pod stelo v hlevu so našli 2 žepni pokromani ur, v nočni omari v spalnici tudi 2 ur. Tako se je posrečilo policiji, da je našla od skupno 541 ur, ki so bile ukradene, 353. Nadaljuje se preiskava s ciljem, da najdejo še ostale ure.

Nagrada 10.000 din, ki jo je razpisal lastnik ukradenih ur g. Lečnik iz Celja, se bo razdelila med organe predstojništva mestne policije, ki so preiskavo s tolikim uspehom začeli in nadaljevali. Upati je, da se jim bo posrečilo v kratkem času najti še ostalih 188 ur.

Po atentatu v monakovski Meščanski pivnici

Na levi: Ostanke dvorane, v kateri se je dne 9. novembra 1923. začel monakovski naz. socialistični pač. V teh prostorih je letos 8. novembra eksplodiral poklonski stroj — Na desni: Porušena tribuna

Voda ščiti Holandsko

Dežela, ki se lahko sama brani pred sovražnim navalom

Pred davnimi leti, ko so hoteli sovražniki vdreti v njihovo deželo, so Holandci podirili nasipe, ki varujejo nižje ležeča ozemlja pred Severnim morjem. Odprli so zavornice in večji del dežele je voda poplavlila. Sovražnik se je moral hitro umakniti, če ni hotel utoniti kakor podgane.

Če se voziš sedaj v vlažnem jesenskem času po ozkih deželnih cestah, ki so podzidane z opeko, skozi severno holandsko provinco Friesland in Geldern, vidiš na levi in na desni neskončna močvirja. Tu preko ne more prodrati nobena motorizirana vojska, tu ni mogoče zgraditi niti letališča. Tega dela dežele Holandci ne branijo, brani se sam.

Dalje na jugu, v provincah Utrecht in Hertogenbusch, v osrčju Holandske, je malo drugače. Tam je dežela suha, vasi se ne stiskajo k deželnim cestam v strahu, da bi se pogrezle v močvirje. Širijo se daleč preko rodovitnega ozemlja. Tu rasejo najlepše cvetlice na vsem svetu, tu uspevajo najboljše krave mlekarice, od tu prihajata sir in maslo. Tu se ob morju začnejo ozemlje velikih trgovinskih mest, ki predstavljajo ponos in bogastvo holandske dežele.

Tu je dežela suha, toda hoté, umetno, po velikanskih naporih. Kajti dežela leži meter in še več nižje nego gladina morja. Dvojna črta nasipov in utrjenih delov obale jo varuje pred morjem, a to ne zadostuje, kajti deževnica se ne more nikamor odtekat. In letom delujejo podnevi in ponoči, leto za letom velikanske črpalne postaje, ki spravljajo vodo iz tisočev prekopov in skozi cevi na drugo stran nasipov. Holandci imajo tri pripomočke, da svojo deželo poplavlajo: če prebijejo nasipe, če odprejo zavornice in če ustavijo črpalke. Vsak izmed teh pripomočkov bi že sam zase zadostoval, da spremeni vso deželo v ogromno močvirje. Vsi trije skupaj obložijo deželo s povprečno dva metra debelo vodno plastjo, ki mora v njej utoniti vsako vozilo, tudi največji tank. Samo holandski

jug, od Maastrichta do Tilburga, bi ostal nad vodo, a v središču dežele bi ostali nad njo zvišani bregovi prekopov, železniški nasipi, cestni nasipi in mostovi.

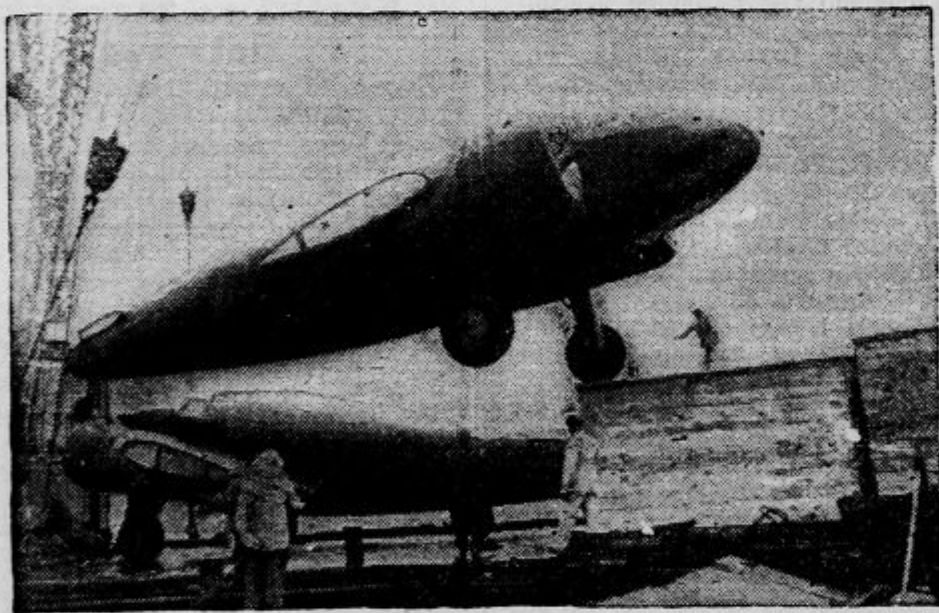
Na te črte je postavljena holandska armada. Dežela ima tri obrambne linije: mejo samo, ki jo je pa smatrati samo za sprednjo stražo, potem severno-jugo črto Moze, Ijssele in Julijaninega prekopa, ki so na jugu navezuje na belgijsko obrambno črto Albertovega prekopa in Vogevo, in končno tretjo, stoletja staro, tradicionalno obrambno črto svobodne Nizozemske: prekopni sistem od južnega konca Zuidersekega morja preko Rena, Utrechta in Hertogenbuscha do Južnega Viljemovega prekopa in belgijske meje. Za tem ležijo, dobro zavarovani in neosvojljivi: Amsterdam, Rotterdam, Den Haag.

A pozimi? Kako naj se dežela varuje tedaj, kadar so prekopni, močvirja in preplavljeni travniki pokriti z ledom?

Nu, Severno morje nikoli ne zaledeni, niti v najhujši zimi ne. Ren in Moza zamrzeta le v res izredno mrzlih zimah, kakršne se pojavljajo morda vsakih 50 let enkrat. Odprto morje in veletoki vzdržujejo tudi velik del prekopov odprt, a kar se tiče ostanka, malih vodov, jarkov in preplavljenih travnikov ter močvirij, njih ledna plast nikoli ni tako debela, da bi mogla nositi tanke, tovrstne avtomobile in topove. V ostalem pa imajo vojski ali holandsko civilno prebivalstvo možnost, da kratko pred vdorom sovražnikov čet led na kilometre daleč razsejajo ali s strelji iz pušk razbijejo.

Zveza med Holandsko in vodo je malone nepremagljiva. Voda je dovolj pogostoma nasprotnik holandskega ljudstva, sovražnik njegovih kmetov, pastirjev in brodarjev, lahko pa je tudi njihov zaveznik in najmočnejše orožje. Holandci vedo dobro, kaj pomeni voda za njihovo domovino. Tisoč let so se vzdržali z njo in tudi danes lahko računajo nanjo kot zaveznico.

Ameriška letala za evropsko vojno

Čim je bil v Ameriki sprejet zakon o prodajanju vojnega materiala, so začeli v oddaljenih pristaniščih nakladati bombnike in lovna letala za Anglijo in Francijo

Zane Grey

Zakon zapada

Roman

»Če je tako, je tudi vaša druga želja že naprej izpolnjena. Velja, tovariš, kar udariva!«

Cal je položil roko v Tuckovo desnico, in jo je tako prisilno stisnil, da se je ubogemu fantu kar zablistalo pred očmi.

»Izpusti, človek,« je zavpil, »saj nisi znorel? Svojo šapo bom morda še kdaj potreboval!«

Tuck je prestrašen razklenil koščene prste, med tem ko je Cal pomahal z roko sem ter tja, da bi mu zastala kri spet pravilno zakrožila po žilah, nato pa segel v žep.

»Tu je nekaj denarja,« je rekel, »Nemara da si moraš kaj kupiti — popelješ se namreč kar z mano; čakam samo še neke gospodične, ki pride s pošto. Kadar opraviš svoj posel, bodi kje v bližini, kajti bržkone se bo priklatilo nekaj cowbojev, ki mi jo mislijo nagoditi.«

»Točno bom na mestu, tovariš!« je odgovoril Tuck in salutiral kakor vojak.

Ko je stopil Cal iz gostilne, se je napeto ozrl po prašni cesti, ki je vodila na zahod proti »Zeleni dolini« — o fantih še ni bilo ne duha ne sluha, kakor daleč je segel pogled. Morda jim je delal s svojo domnevo krivico!

8

Opravil je bil vse, kar je bil prej pozabil, nato pa krenil v poštno telefonsko celico in vprašal zadnjo postajo pred Rysonom, ali je poštna kočija že vozila tam mimo.

»Pravkar je tu,« je rekel tamkajšnji uradnik mlad mož, ki ga je Cal že več let poznal.

»Je v nji kakšna dama?«

»Lahko bi se reklo, da je — in še kakšna!«

»Tedad bodi tako dober in ji povej, da jo čaka v Rysonu Cal Thurman iz »Zelene doline«, ker se stra ni utegnila priti ponjo.«

Z onega konca žice se je oglasil rahel, zategnjen žvižg, nato pa vzdih:

»Kakšno nezasuženo srečo imajo nekateri ljudje!«

»Da, da, vem,« je nestrno odvrnil Cal. »saj sem videl njeno sliko! Torej boš tako prijazen in ji sporočiš, kar sem rekel — jeli?«

»Velja! Hej, Cal — ali si še tam?«

»Sem — a podvizaj se, meni se mudi.«

»Čuj, Cal, kakšna čudna živalca je to prav za prav? Kratke nogavičke nosi, krilce ji sega komaj do kolen, in če nima ustnic rdeče pobarvanih, naj me koklja brne.«

»Eh, pusti me pri miru s svojimi neslanostmi!« je Cal zlovoljno kriknil v aparat ter obesil slušalo.

Da ga je moral bedak še dražiti s svojimi neumnimi šalami — ko je naprej vedel, da bo spet polom, če fantje vendarle pridejo!

Tretje poglavje

Ob prvem koraku iz poštnega urada je Cal Thurman zagledal krdelce cowbojev, ki so z uslužbenci garaže stali okrog njegovega Forda.

Seveda so bili prišli! Vsi so se bili napravili kakor za svatbo, imeli so prazne obleke, prazne sombrere in svetlo zlikane škornje — še Arizona, ki se je navadno zanemarjal, je bil čeden na oko.

Ko je Cal počasi stopal proti njim, se je spomnil, da ga je mati pri slovesu prosila, naj nikar ne vzroji, če ga bodo dražili, in trdno sklenil, da ostane mirne, naj se zgodi kar se hoče. Ura masčevanja bo že prišla, da mu le Tuck Merry odkrije skrivnosti plemenite boksaške umetnosti!

»Iskreno čestitam,« ga je pozdravil bratranec Weiss, »saj je podoba, da si dosegel z našo častljivo šklefno rekord hitrosti!«

»Iz hrepenenja po lepoticah je vozil tako naglo,« je rekel se meni! Tim Matthews.

»Zato ima tako rdeča lička,« je dodal Pan Hande Ames.

Da je imel Cal rdeča lica, je bilo res, čeprav mu je nekaj povsem drugega poganjalo kri v glavo. Vendar je moško pogoltnil jezo, ki je vrela v njem, in mirno začel pregledovati avtomobil, kajti samoumevno se mu je zdelo, da so napravili kakšno grdobjo, češ, naj se osmeši pred damo, ko ne bo mogel spraviti korete v tek.

Vzdignil je streho hladilnika in malce obupno zastrmel v stroj — kolikor je mogel presoditi, ni manjkal noben važen del. Morda je bil čas pre-

Kako je bil izvršen monakovski atentat

Očividec sporoča svoje vtise — Trami so se lomili kakor vžgalice

Berlinska Börsenzeitung priobčuje poročilo neke priče pri atentatu v meščanski pivnici v Monakovu. Poročilo pravi:

Ko se je zgodila eksplozija, je bilo v dvorani še 150 do 200 oseb, večinoma starih narodno socialističnih borcev, razen tega še osebje radijskega prenosa in strežnikov podjetja. Kapela je baš pospravljala svoje instrumente. Dva člana uradnih oddelkov sta čakala v neposredni bližini Hitlerjeve mize na nekem 73letnega tovariša, ki sta ga hotela spremiti domov.

Nenadno je nastal silen pok. Ogromen oblak prahu je zakril vso dvorano, sklopna vrata vanjo je potisnilo nazven. Vse šipe so šle v drobce. Po kakšnih desetih minutah se je prašni oblak malo polegal, videti je bilo podobo groze. Sredi dvorane, točno nad podjem, s katerega je Hitler ne-

koliko minut prej govoril, je zevala velika luknja, ki je zavzemala približno tretjino stropa in vso njegovo širino. Pod to luknjo se je bila podoba miz in stolov spremenila v velikanski kup ruševin, ki so pokrivalo vse mize. Mavčni prah, apno, dim po smodniku, ruševine in polomljena bruna so dajali dvorani videz kraja, kjer se podira kakšna zgradba.

Sila eksplozije je bila tolikšna, da je velika bruna, ki so podpirala strop po vsej njegovi širini, zlomilo in zvilo kakor šibice. Tudi deske v tleh shrambe, ki je nad meščansko pivnico, so morale potem slediti brunom. Ruševine so zdrobile mnogo čaj piva na tisoče drobcov. Pod to strašno zmešnjavo je bilo pokopanih več nego 60 mož.

Materialna parada na Rdečem trgu v Moskvi

Posebnost letošnje proslave: težko topništvo, protiletalski topovi in žarometi

Na obletnico oktobrske revolucije so letos na Rdečem trgu pred Kremljem priredili, kakor znano, veliko vojaško parado. Še posebno pozornost je zbudilo visoko pozornost, zlasti ker so opazili namen, da bi jim pokazali tudi materialno stanje ruske vojske in nove vrste njenega orožja. Še posebno pozornost je zbudilo visoko stanje težkega topništva, ki ga boljševidi v zadnjih časih zelo pospešujejo. Havbice na traktorjih z gosenicami so pokazali še dosti več nego doslej. Med njimi je bilo videti popolnoma nove modele, a poleg novih protiletalskih topov je bilo tudi

mного žarometov. Parade se je udeležilo tudi 250 bojnih voz. Parada zračnega orožja je trpela zavoljo meglenega vremena.

Poročni prstan

v kravjem želodcu

V Offenburgu v Nemčiji je neki klavec v želodcu zaklane krave našel poročni prstan z značko H. W. 31. 5. 36. Ker je bila znana številka živali, so lahko ugotovili z nekoliko iskanja tudi lastnika poročnega prstana, ki so mu ga potem vrnili.

Smrt angleškega novinarja na fronti

Reuterjeva agencija poroča, da je na francoskem bojišču umrl novinar Thomas Darlo. Bil je dopisnik »Daily Herald«. V tem svojstvu je bil dodeljen britanski ekspedicijski vojski v Franciji.

Nov londonski župan

Te dni je bil ustoličen za novega londonskega župana lord-major Williams Cohen.

A NEKDOTA

Na zapadni fronti so bili Nemci l. 1914. položili novo telefonsko napeljavo. General von Kluck, ki je bil na poti v glavni stan, se je pri eni izmed telefonskih postaj ustavil, da bi se zvezel z naslednjo postajo in se prepričal, ali je straža tam na mestu.

»Tu general von Kluck,« je javil kratko. »Imej se za osla,« je prišel od tam odgovor nevernega vojaka.

»Na mestu je vsekako!« je dejal general zadovoljno in obesil slušalko.

VSAK DAN ENA

»Janezek, kaj pa se tako dereš?«
»Jurček me je nabil po hrbtu.«
»S čim pa te je nabil?«
»S koncem palice, ki sem jo jaz poprej razbil na njegovi glavi.«

(Humorist)

Banjanin o sporazumu

„Vse je odvisno od ljudi in duha“ — „Ogromna zabloda, če kdo vidi pridobitev v vsem, kar se odvzame državi“

Na več konferencah in zborovanjih JNS je podpredsednik stranke g. Jovan Banjanin obširno govoril o problemih, ki so z ustanovitvijo banovine Hrvatske postavljeni na dnevni red naše državne politike. Pri tem se je posebno zadržal pri gospodarsko-finančnem vprašanju. Nepopolna in netočna poročila so potem dala nekaterim listom povod za napade na g. Banjanina, češ da je govoril proti finančni samoupravi in proti temu, da Hrvatska za pokritje svojih potreb tudi sama razpolaga z odgovarjajočimi javnimi davčnimi.

Sedaj objavlja g. Banjanin v »Narodnem listu« glavno vsebino svojih izjav. Najprej opozarja, kako sta ga strupeno napadla zlasti »Obzor« in njegov dostojni tovariš »Slovenec« in sicer na osnovi površnih, nepopolnih in netočnih informacij. Nato med drugim nadaljuje:

»V svojih govorih sem prikazal pozitivne strani sporazuma s stališča državne celote. Z istega stališča pa sem tudi opozoril na negativne strani, na njegovo ideološko osnovo in zlasti na njegov proviziorni značaj, ki široko odpira vrata vsem mogočim tendencam in agitacijam. Sporazum je pustil mnoge velike interese v rokah države. Vodenje HSS so gotovo prevzeli da je to tudi v dobro razumljivem hrvatskem interesu. Toda sedaj se javljajo stremiljenja, ki gredo daleč preko mej doseženega sporazuma. Kar se tiče državnih poslov, ki so prenešeni na banovino Hrvatske, se ne da mnogo ugovarjati. Ta razdelitev kompetenc bi se pa morala strogo spoštovati. Po sporazumu pripada državi, da določa osnovna načela pravnih politik, toda z gotovih strani se postavljajo povsem drugi cilji. Željeznice in sploh prometna uprava pripadajo državi, gospodarske zbornice banovine Hrvatske pa so 8. septembra zahtevale razdelitev železniškega voznega parka. Jugoslavija je enotno carinsko in trgovsko področje z enotno zunanjo trgovino. Za vodstvo te politike obstaja poleg ministrstva poseben zavod, v katerem sodelujejo predstavniki banovine Hrvatske. Navzlic temu pa se sedaj organizira poseben urad za zunanjo trgovino banovine Hrvatske in hrvatske gospodarske zbornice zahtevajo, naj se teritorij banovine Hrvatske sploh izloči iz kompetence centralnega Zavoda za zunanjo trgovino.

Uredba o banovini Hrvatski pravi: »Banovini Hrvatski se ima, da bo mogla uspešno izvrševati svoje kompetence, zagotoviti potrebna finančna samostojnost. Ta samostojnost sestoji iz samostojnega pobiranja odrejenih dohodkov in izvrševanja izdatkov, predvidenih v banovinskem proračunu.« Proti tej finančni samostojnosti ne more nihče ničesar reči. Vsaka samouprava mora imeti tudi odgo-

varjačo finančno samostojnost. Kako naj bi bila brez nje banovina Hrvatska? Proti tej finančni samostojnosti nisem govoril, pač pa sem opozarjal na ona stremiljenja, ki gredo daleč preko sklenjenega sporazuma.

G. Banjanin navaja nato iz »Obzora«, kako je treba zahtevati, da banovina Hrvatska razpolaga z vsemi javnimi dohodki na svojem ozemlju, tudi s carinami in trošarinami, zato pa je državi svoj prispevek za obče državne izdatke na podlagi vsakoletnega dogovora. To stališče je v popolnem nasprotju s čl. III. uredbe o banovini Hrvatski. Če bi vse banovine dobile isto samostojnost, potem bi edino ostala še država, ki ne bi imela ne finančne samostojnosti, ne proračuna, ne kreditov. Kaj naj bi potem še pomenilo edinstvo državne obrambe, zunanje politike in kakšno vlogo naj bi sploh še igral državni parlament? Take tendence so zares opasne in proti njim sem govoril v Sarajevu in v Banjaluki. Zlasti, kar se tiče carin, bi morala biti banovina Hrvatska jako oprezna, ker mora skrbeti za dva velika svoja interesa: za zaščito svojih pasivnih krajev, ki jih ima več kakor vsa ostala Jugoslavija, in za interes svojega velikega gospodarstva — bankarstva, industrije in trgovine — ki je bolj razvito nego v drugih krajih in ki je dobilo svoj pravi razmah šele v mejah Jugoslavije.

Govoril sem, pravi dalje g. Banjanin, o sporazumu brez strasti, objektivno in mirno. Naglašal sem, da je na koncu vse odvisno od ljudi in od duha, v katerem se bo sporazum izvajal. Na ljudeh je, ali bo to začetek nadaljnjega razhajanja in razgraditve države, ali pa osnova za učvrstitev našega skupnega življenja za vso bodočnost. Sigurno je, da sporazuma ne bo, ako iznad vseh posebnih interesov ne bo zavladala skrb za državno celoto. Manj razhajanja je prevzela vse naše življenje, zasebno in javno. Ona ne pozna mej, ne časovnih, ne prostornih, ne stvarnih. Odsila je celo že v prazgodovinske čase in ne vemo, ali se hoče ustaviti že na gotoki ali šele na staroiranski nostalgiji. Sreča je, da še nimamo komunikacij med planeti, ker bi se sicer gotovo našli modrijani, ki bi Hrvatje in Srbe prenesli vsakega na posebno zvezdo, da bi bili čim bolj oddaljeni drug od drugega. In vendar nas ta naša zemlja in ta naš jezik veže tako, da se ne moremo raziti brez velike nesreče za te in one. V sporazumu je dobro rečeno, da je Jugoslavija najboljši porok neodvisnosti in napredka Srbov, Hrvatov in Slovencev. Baš zato pa je ogromna zabloda, če kdo misli, da je pridobitev in zmagava vse ono, kar se odvzame državi celoti.

Beleške

Volitve v senat

so se v nedeljo izvedle senatske volitve. Povsod so bile postavljene samo vladne liste in so bili torej izvoljeni vladni kandidati soglasno. Edina izjema je bila v zetski banovini, kjer je bila iz osebnih razlogov postavljena še druga lista, ki pa ni dobila nobenega mandata. Volilci v senat so bili, kakor je znano, imenovani banovinski svetniki, postavljeni župani avtonomnih mest in pod Stojadinovičevim režimom izvoljeni župani kmečkih občin, katerih funkcijska doba je medtem po večini že potekla. Tej sestavi volilnega telesa je odgovarjala tudi volilna udeležba, ki je bila povsod velika in je celo na Hrvatskem presegla 50 odstotkov. Županom so bili seveda povrnjeni potni stroški do glavnega mesta banovine.

V Sloveniji so bili župani za soboto klicani na posvetovanja.

Teh posvetovanj so se udeležili skoraj vsi. Volitev samih se ni udeležilo 34 županov, pač pa vsi banovinski svetniki, 50 po številu.

Med izvoljenimi senatorji jih je večina takih, ki so igrali politično vlogo že v režimu dr. Milana Stojadinovića, izjemši one, ki so člani SDS, HSS in zemljoradniške stranke.

»Hrvatski dnevnik« piše povodom nedeljskih volitev, da široka hrvatska javnost sploh ne razume, zakaj je potreben senat, in misli, da bi bilo boljše, ako bi se izdatki, ki znašajo za senat letno okrog 15 milijonov dinarjev, porabili za druge namene. Po ključu 29 odstotkov bi banovina Hrvatska dobila okrog 4 in pol milijona dinarjev in bi lahko ta denar porabila za svoje reševje. Končno izraža »Hrvatski dnevnik« mišljenje, da je zlasti nepotreben senat tak, kakor je sestavljen danes.

»Gospodarstveniki in strokovnjaki naj molčijo«

Svarilni glasovi, ki jih čuje Kopitarjeva ulica tudi iz vrst svojih lastnih gospodarstvenikov, so gospodom skrajno neripetni in »Slovenec« si je izmisli naprnost originalno sredstvo, da jih potlači. Obrnil se je namreč, kakor z debelimi črkami objavlja, na »srbske gospodarske krge« da silijo njihovo mnenje o preureditvi naše države. Z največjim zadoščenjem sedaj objavlja, da srbski in hrvatski (na katere se ni obrnil) gospodarski krogi niso zainteresirani na tem vprašanju. Oni namreč niso zavzei nobenega stališča napram preureditvi države, temveč smatrajo, da je to čisto politična stvar, ki bi ji pri meševanju strokovnih in stanovskih ozorov samo škodovalo...

»Slovenec« se to stališče anonimnih hrvatskih in srbskih gospodarskih krogov silno dopade. Priporoča ga slovenskim gospodarstvenikom ter jim svetuje, naj, če imajo kaj povedati, to storijo v obliki strankarskih izjav, da bi jih potem mogel seveda lepo razdeliti v prijatelje in neprijatelje, vsakega pa, kdor ima kaj svojega povedati, kar se »Slovenec« ne dopade, proglasiti za sovražnika banovine Slove-

nije.

»Slovenec« stališče je tudi z drugega vidika zelo zanimivo. Njegova stara teza je, da politiko v državi dostikrat komandira beografska čaršija t. j. beograjski gospodarski krogi, in če se sedaj dela, kakor da tem krogom verjame, da so desintere-

rani na preureditvi države, potem se dela preveč naivnega.

Kar se tiče stanovskih obzirov, ki jih »Slovenec« tudi tako odločno odklanja, se spominjamo časov, ko se je ta list na vse pretege ogreval celo za stanovsko državo. Seveda je bil takrat v opoziciji. Vemo, da je politika politika in gospodarstvo gospodarstvo in da nimajo prav tisti, ki včasih menijo, da bi bilo najboljšje, če bi gospodarstveniki vzeli državne stvari v svoje roke. Toda na drugi strani so slabi politiki tisti, ki v velikih in važnih rečeh, tičočih se vprav tud gospodarske bodočnosti naroda, zahtevajo, naj gospodarstveniki molčijo, samo zato, ker njihov glas neprijetno udarja na vsi la moti ozke strankarske račune.

Napovedi ministra dr. Branka Čubrilovića

V Valjevu je bilo v nedeljo zborovanje zemljoradniške stranke, na katerem je govoril minister za poljedelstvo dr. Branko Čubrilović. V svojem govoru je med drugim dejal:

»Prepričan sem, da doslej še niste videli med vami ministra, ki bi prišel med vas na shod brez motorja, orožnikov in sreskega načelnika. Jaz prihajam med vas kot navaden človek. Nisem se rodil kot minister in najbrže tudi ne bom kot minister umrl. Prišel sem med vas, da vas povprašam, kaj želite. Srečen bom samo, če bom lahko kaj storil za sprostitev in seljastvo.«

Nato je minister poročal o političnem položaju in naglasil, »da ne razlikuje Srbije od Bosne in Hercegovine.« Ostro je napadel delo Prizada, ki da je društvo posrednikov in trgovcev ter deli samo tanieme svojim upravnim svetnikom. Glede uvedbe političnih svobodnih je dejal, da vlada že sedaj popolnoma demokratično postopa brez pisanih zakonov: »Mi dajemo svobodo, ta-

O »katoliškem« in »nekatoliškem« tisku

Z bližajočim se novim letom pripravlja gospoda v Kopitarjevi ulici novo kampanjo za katoliški tisk. Otvorila sta jo že »Domoljub« in glasilo Zvezda stanovskih odsekov »Kres«, ki pripovedujeta, da je »razširjenje katoliškega tiska najboljšje apostolsko delo, ki ga moremo opraviti. Slovenci morajo na noge in v boj proti sovražnikom, ki se povsod norčujejo iz svetništva, pobožnosti, čudežev in vseh vrst verskih ustanov.

Najmočnejše orožje — pravi m. dr. »Kres« — vseh teh sovražnikov Kristusovih je tisk. In če je njihovo, mora biti potem tudi naše. Zato na delo za katoliški tisk, pa tudi v boj zoper nekatoliški tisk! Z neomejenim prizadevanjem moramo predvsem doseči to, da se vsak naš župljan zaveda, da kot katoličan ne sme ne podpirati, ne brati nekatoliškega tiska, ampak da mora z vsemi sredstvi razširjati, brati in podpirati samo katoliški tisk. Katoliški tisk pa so tisti časniki, letaki, revije in knjige, ki so pisane po katoliških načelih in ki jih pišejo katoliški možje, ki so tiskane v katoliških tiskarnah in ki so pred vsem namejene katoliškim družinam. Vsako župniško vodstvo, zlasti pa župniški odbori Katoliške akcije naj si oskrbijo najprej seznam tistih, ki so naročniki nekatoliških listov in knjig. Potem naj izdelajo tudi seznam naročnikov našega katoliškega tiska. Naročniki nekatoliških li-

ko da ni danes nihče več kaznovan zaradi svojih političnih idealov. Pripravili smo tudi že zakon o volitvah narodnih poslancev in banskih svetnikov. Volitve bodo tajne in v vsakem pogledu svobodne. Izdelujemo dalje zakon o znižanju cen soli in petroleja ter revizijo zakona o razdolžitvi kametov. Pripravljamo tudi novi zakon o agrarni reformi, ki bo dala zemljo resničnim njenim obdelovalcem. Razpravljamo tudi o spremembi davčnega poslovanja in davčne uprave.

Zagrebaški sestanek skupine dr. Lončarja

Kakor nam poročajo iz Zagreba, je bil v nedeljo tam sestanek slovenskih zastopnikov skupine okrog bivše »Slovenske vas« (dr. Lončarjeve skupine). Razpravljali so o ustanovitvi posebne kmečko-delaške stranke za Slovenijo. Sestanek je bil sklican od pripravljalnega odbora, ki mu načeluje g. Jevšnik iz Kozjega. Levičarji na sestanku niso bili povabljeni.

Otvoriti sestanka je prisostvoval tudi podpredsednik HSS inž. Avgust Košutić, ki je v svojem pozdravu poudaril, da HSS s simpatijo spremlja vsako kmečko gibanje in da je rada omogočila Slovincem, da se v Zagrebu svobodno sestanejo in posvetujejo. Kar se tiče Slovencev in njihovih prilik, pa jih morajo Slovenci urediti sami. HSS ve dobro, da so te prilike abnormalne in neutrne. Zato naj tudi slovenski kmečki človek krepko povzdigne svoj glas. HSS bo podprla vsako stremiljenje, da bo tudi v Sloveniji napočila doba svobode. Po svojem govoru je inž. Košutić odšel.

Navzoči zborovalci so sklenili, da bodo pripravljali ustanovitev slovenske kmečko-delaške stranke. Se posebej so sprejeli sklep, da ureditev bodoče banovine Slove-

nije ne sme biti strankarska zahteva, ampak je narodna in državna in da morajo torej sodelovati pri reševanju tega vprašanja vse politične skupine, ki predstavljajo voljo naroda. Na kraju je bil izvoljen pripravljalni odbor s predsednikom g. Francem Jevšnikom na čelu.

Po sestanku se je večina navzočih podala na grob pokojnega Stjepana Radića in se poklonila spomenu hrvatskega voditelja.

Naraščajoč srbski odpor proti »četrti banovini«

V soboto zvečer je bila v Sarajevu ponovna konferenca vseh srbskih organizacij. Po dolgi razpravi je bila soglasno sprejeta resolucija, ki najodločneje odbija vsako misel na ustanovitev posebne četrtre banovine Bosne in Hercegovine. Resolucija ugotavlja, da vlada med vsemi bosanskimi Srbi ne glede na njihovo politično pripranost in opredeljenje popolna enodušnost. Resolucijo so podpisali zastopniki vseh srbskih društev ter bo dostavljena vsem merodajnim krogom.

Slično resolucijo so sprejela tudi vsa srbska društva v Banjaluki. Ta v svojem sklepu se pristavlja, da je bilo vprašanje meje rešeno dokončno že leta 1918, ko je prinela srbska vojska v družbi z jugoslovanskimi dobrovoljci svobodno zasvojenosti Bosni. »Vprašanje samouprave za naše kraje je bilo rešeno z osnovanjem vrbanske banovine. Nadaljnji razvoj te naše banovinske samouprave bomo rešili v sporazumu s Beogradom brez posredovanja Zagreba in Sarajeva. Vsako nadaljnje kovanje vrbanske banovine ali celo njeno priključevanje Sarajevu ali Zagrebu bi težko oškodovalo interese prebivalstva v teh krajih in slabilo državo. Vrbaska banovina hoče ostati trajno zedinjena s Sumadijo in neposredno sodelovati z Beogradom brez vsakega posredovanja.«

Žaba v smetani

Komaj poldrugo leto po času, ko so »Slovenec« in drugi njegovi listi tako navdušeno pisali o popolni sanaciji slovenskega zadružništva v okviru Zadružne zveze v Ljubljani, čitamo v »Narodnem gospodarstvu«, glasilo iste zadružne zveze, na uvodnem mestu takele ugotovitve:

»Pojavljajo se malodušni in zbeganci v zadružnih vrstah. »Saj je vse zaman! Čemu se bomo trudili? Od leta 1931., ko se je začela denarna kriza, ne pridemo več do mirnega poslovanja. Bolje je, da vse pustimo, kakor da bi delali, ko ne vidimo uspeha: tako govorijo malodušni in mialjo, da je to modro in da je resnično. Toda to je najhujše razpoloženje, ki se širi. To je razpoloženje prepustiti se toku namesto boriti se in reševati...«

Na koncu navaja list kot recept za sanacijo in kot primer za vztrajno in pogumno voljo do življenja še tole: »Žaba je padla v smetano in bila na tem, da utone, ker je bilo nemogoče priti iz lonca. Toda bila je pogumna in vztrajno je plavala z voljo, da se hoče rešiti. In se je rešila, čeprav je bil položaj brezupen. Ker je vztrajno plavala, se je smetana umedila, napravila se je kepa masla, na kateri se je žaba rešila. Tako se tudi nam zdi včasih položaj brezupen in nehoti mislimo, da je vsako delo odveč, brezpomembno, brezuspešno...«

Ni pa zadostna samo dobra beseda. Poleg pripravljanja, naj se naroče na katoliške liste, je treba neodločno kar v roke stisniti nekaj katoliških listov. Sprva si jih bodo le površno in na hitro ogledali. Zato je treba ponujanje katoliških listov večkrat ponoviti. Posebno je treba paziti na tiste hiše, kjer doslej sploh še niso imeli lista. Pri takih hišah je treba še prav posebej zagovarjati načelo, da mora biti v vsaki katoliški hiši vsaj en katoliški list.

Kar se tiče katoliških listov, ki jih je vredno brati pa pravi »Kres«, »da niso potrebne široke razlage, kateri listi so med Slovenci katoliški. Na kratko bi si lahko zapomnili, da so katoliški vsi tisti listi in knjige, ki jih priporočajo naši slovenski katoliški duhovniki, izdajajo in zalagajo pa jih naša katoliška podjetja, kakor so: Družba sv. Mohorja v Celju, Jugoslovanska knjigarna, Nova založba v Ljubljani, Črnaška tiskarna v Mariboru, Tiskovno društvo v Kranju, Misijska tiskarna v Grobljah itd.

Nekaj o sporedu prihodnje nedelje

Prihodnja nedelja bo spet precej v znamenju nogometa. To velja predvsem za klube srbske lige, ki bodo imeli na sporedu celotno VIII. jesensko kolo po naslednji razdelitvi:

V Beogradu: BSK—Slavija (S) in Bašk—Zemun, v Novem Sadu Vojvodina—Jugo-

Iz življenja na deželi

ROGAŠKA SLATINA. Namesto venca na grob pokojne hotelirke ga. Ogrizkove Roze je učiteljski zbor slatinske šole daroval za kruh ubožni šolski mlačini v Rog. Slatini znesek 200 din. Iskrena hvala!

Iz Ptuja

J— V deklisli šoli se ne kurijo. Na zadnje noč v »Jutru« nam piše, upraviteljstvo deklisli šole, da so letos prvič zakurili v učilnici v ponedeljek 9. oktobra ter da so kurili vse hladnejše šolske dneve. Nadalje izjavlja upraviteljstvo, da ni nihče slišal otrok piti ribje olje, ampak se daje ribje olje otrokom kot zdravniškem navodilu. Mnoge matere so same prinesle ali poslale ribje olje v šolo s prošnjo, naj ga njihovi otroci pijejo. Za najubožnejše učence je na razpolago za ribje olje majhna vsota denarja dobrotnikov naše šolske dece. Kako in zakaj bi torej šola silila učence z ribjim oljem, ko nima niti zadostnih sredstev zanj? Upraviteljstvo deklisli šole ni doslej prejelo od staršev tukajšnjih učenk nobene ustne ali pisane pritožbe glede kurjave ali ribjega olja.

J— Narodna čitalnica priredi jutri v sredo tradicionalni Martinov večer v Narodnem domu. Sodeloval bo pevski zbor »Železnikar«. Serviralo se bo Martinovo gos, pečeno, krvavice, prvovrstna vina in druge dobrote. K prireditvi je vabilena vsa slovenska javnost. (—)

Iz Goraje Radgone

gr— Aretacije v nemški Radgoni. V soboto je bilo v nemški Radgoni izvršenih več aretacij, o katerih podrobnosti še niso znane javnosti. Med drugimi sta bila aretirana tudi mestni hranilniški tajnik Fuchs iz Radgone in Rogan iz Potrne (zdaj Laafeld), ki sta svojočasno pripadala tako zvanemu Schuschniggovi gardi. Ker se oba v zadnjem času sploh nista nikjer udeleževala, je vzrok aretacije nejasen.

gr— Obsejnuemu prebivalstvu v opozorilo. Vsi posestniki obmejnih izkaznic, s

katerimi je dovoljen prehod preko meje, se opozarjajo, da zahtevajo nemška obmejna oblasta revidiranje vseh teh izkaznic tudi od jugoslovanskih državljanov. Revidiranje se vrši s posebnim žigom na ekspozituri politične oblasti v Radgoni, Sportna ulica, I. nadstropje, soba 6, ter je brezplačno. Onim, ki svojih legitimacij ne bodo imeli opremljenih s tem posebnim žigom, nemški obmejni organi v bodoče ne bodo dovoljevali prehoda preko meje.

gr— Vodnikove knjige. Tukajšnji poverjenik Vodnikove družbe g. Belak Anton opozarja dozdajšnje naročnike lepih Vodnikovih knjig, ki se doslej še niso prijavili, kakor tudi nove interese, da se nemudoma naročijo na knjige, ker se bo dostava naročenih knjig pričela že po 20. t. m. Za majhen denar dobiš zanimivo Vodnikovo prafiko in še tri druge lepe knjige.

gr— Izredno veliki jurčki. Deželski pismošča g. Fekonja Ivan iz Gornje Radgone je imel te dni pri nabiranju gob izredno srečo. Našel je tudi dva velika jurčka, od katerih vsak je tehtal 1.30 kg.

Iz Kočevja

kč— Premestitev. Po svojem napredovanju v okrajnega načelnika je odšel iz Kočevja v Ljutomer g. O. Skale. G. načelnika je naša javnost spoštovala zaradi njegovega razumnega in objektivnega ravnanja v službi. V javno življenje ni posegal, v zasebnem je bil zadržan. Mnogo uspeha še nadalje!

kč— Prometne in poštne razmere. Nejevolja zaradi prezgodnjega odhoda jutrnjega vlaka iz Kočevja, o katerem smo že poročali, kar noče pojenjati. Čim bolj se bliža zima, tem bolj ogrožena je naša javnost. Zakaž železniška direkcija ni vpoštevala želje celotne javnosti? Ali se ne bi dalo še naknadno ukreniti, da bi juturnji vlak odhajal namesto ob štirih ob šestih oz. po sedmih kakor nekdanj? — Čez pozno dostavljanje pošte se zlasti pritožujejo na rudniku in v bližnji mestni okolici. Ali ni smešno, da dobiš »Jutro«, ki pride danes v Kočevje, šele čez 2 dni, čeprav stanuješ komaj nekaj sto metrov od pošte?!

SPORT

Atleti še niso šli k počitku

V nedeljo je bil v Ljubljani precej dobro obiskan miting SK Korotana, bržkone zadnji v letošnji sezoni

Ljubljana, 13. novembra. Čeprav smo že pred morda mesecem dni neke atletske mitinge označile kot zadnje v sezoni, smo večer gledali še enega, ki ga je priredila atletska sekcija Korotana in ki je verjetno bil res zadnji v letošnji sezoni.

Miting je bil kakor običajno vsi v Ljubljani brez gledalcev, bilo pa je to tudi na njem na razpolago skoraj zadovoljivo število sodnikov. Tudi udeležba atletov je bila glede na pozni čas razmeroma dobra, kar velja posebno za juniorje. Omeniti je vredno, da je bilo na startu zelo malo atletov, članov prireditelja, iz česar se mora sklepati, da je atletska sekcija Korotana, ki je pred leti štela v svojih vrstah zavidno število juniorjev in seniorjev, v zadnjem času precej izgubila.

Tehnični rezultati mitinga so bili

Tek na 100 m (omladinci): 1. Lupinc (Korotan) 13, (juniorji) 1. Mravlje (Planina) 12,3, 2. Gund (Novo mesto) 12,3, 3. Gorše (Korotan) 13,1, 4. Zupančič (Jadran).

Skok v višino: 1. Dr. Casny (Pl) 165, 2. Jeglič (Pl) 150, 3. Beranek (Korotan) 145.

Met diska: (seniorji): 1. Jeglič (Pl) 37,63, 2. Hlade (Zel.) 33,78, 3. Žerjav (Kor) 31,45, (omladinci): 1. Lužnik (Maraton) 37,20, 2. Košer (II) 36,32, 3. Pirce (Pr) 28,63, (juniorji) 1. Mauser (Pl) 40,30, (zelo dober rezultat), 2. Urbančič (Pl) 36,60.

Met krogla: (seniorji): 1. Hlade (Zeleznikar) 12,81, 2. Jeglič (Pl) 12,3, 3. Beranek (Korotan) 9,56, (omladinci): 1. Lužnik (Maraton) 11,14, 2. Košer (II) 10,78, 3. Pirce (Pr) 10,30, (juniorji): 1. Mauser (Pl) 10,72, 2. Gund (Novo mesto) 9,79.

Tek na 3000 m: (seniorji): 1. Dolinšek (Korotan) 10,22, (omladinci): 1. Kien (Pr) 9:41,8, 2. Jerman (Pl) 10:42,8, 3. Kocutar (Pl) 10:50,2, 4. Borštnik (Korotan) 10:50,6.

Skok v dalj: (seniorji): 1. Skušek (Pr) 5,97, 2. Dr. Casny (Pl) 5,93, (omladinci): 1. Lužnik (Maraton) 6,04, 2. Lupinc (Korotan) 5,09, (jun. C): Urbančič (Pl) 5,47, 2. Mravlje (Pl) 5,42, 3. Gorše (Korotan) 5,19, 4. Mauser (Pl) 5,11, 5. Zupančič (Jadran) 4,86.

Met diska: (seniorji): 1. Jeglič (Pl) 37,63, 2. Hlade (Zel.) 33,78, 3. Žerjav (Kor) 31,45, (omladinci): 1. Lužnik (Maraton) 37,20, 2. Košer (II) 36,32, 3. Pirce (Pr) 28,63, (juniorji) 1. Mauser (Pl) 40,30, (zelo dober rezultat), 2. Urbančič (Pl) 36,60.

Met krogla: (seniorji): 1. Hlade (Zeleznikar) 12,81, 2. Jeglič (Pl) 12,3, 3. Beranek (Korotan) 9,56, (omladinci): 1. Lužnik (Maraton) 11,14, 2. Košer (II) 10,78, 3. Pirce (Pr) 10,30, (juniorji): 1. Mauser (Pl) 10,72, 2. Gund (Novo mesto) 9,79.

Tek na 3000 m: (seniorji): 1. Dolinšek (Korotan) 10,22, (omladinci): 1. Kien (Pr) 9:41,8, 2. Jerman (Pl) 10:42,8, 3. Kocutar (Pl) 10:50,2, 4. Borštnik (Korotan) 10:50,6.

Skok v dalj: (seniorji): 1. Skušek (Pr) 5,97, 2. Dr. Casny (Pl) 5,93, (omladinci): 1. Lužnik (Maraton) 6,04, 2. Lupinc (Korotan) 5,09, (jun. C): Urbančič (Pl) 5,47, 2. Mravlje (Pl) 5,42, 3. Gorše (Korotan) 5,19, 4. Mauser (Pl) 5,11, 5. Zupančič (Jadran) 4,86.

Met diska: (seniorji): 1. Jeglič (Pl) 37,63, 2. Hlade (Zel.) 33,78, 3. Žerjav (Kor) 31,45, (omladinci): 1. Lužnik (Maraton) 37,20, 2. Košer (II) 36,32, 3. Pirce (Pr) 28,63, (juniorji) 1. Mauser (Pl) 40,30, (zelo dober rezultat), 2. Urbančič (Pl) 36,60.

Met krogla: (seniorji): 1. Hlade (Zeleznikar) 12,81, 2. Jeglič (Pl) 12,3, 3. Beranek (Korotan) 9,56, (omladinci): 1. Lužnik (Maraton) 11,14, 2. Košer (II) 10,78, 3. Pirce (Pr) 10,30, (juniorji): 1. Mauser (Pl) 10,72, 2. Gund (Novo mesto) 9,79.

Tek na 3000 m: (seniorji): 1. Dolinšek (Korotan) 10,22, (omladinci): 1. Kien (Pr) 9:41,8, 2. Jerman (Pl) 10:42,8, 3. Kocutar (Pl) 10:50,2, 4. Borštnik (Korotan) 10:50,6.

Skok v dalj: (seniorji): 1. Skušek (Pr) 5,97, 2. Dr. Casny (Pl) 5,93, (omladinci): 1. Lužnik (Maraton) 6,04, 2. Lupinc (Korotan) 5,09, (jun. C): Urbančič (Pl) 5,47, 2. Mravlje (Pl) 5,42, 3. Gorše (Korotan) 5,19, 4. Mauser (Pl) 5,11, 5. Zupančič (Jadran) 4,86.

Met diska: (seniorji): 1. Jeglič (Pl) 37,63, 2. Hlade (Zel.) 33,78, 3. Žerjav (Kor) 31,45, (omladinci): 1. Lužnik (Maraton) 37,20, 2. Košer (II) 36,32, 3. Pirce (Pr) 28,63, (juniorji) 1. Mauser (Pl) 40,30, (zelo dober rezultat), 2. Urbančič (Pl) 36,60.

Met krogla: (seniorji): 1. Hlade (Zeleznikar) 12,81, 2. Jeglič (Pl) 12,3, 3. Beranek (Korotan) 9,56, (omladinci): 1. Lužnik (Maraton) 11,14, 2. Košer (II) 10,78, 3. Pirce (Pr) 10,

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglaš in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki liče služb. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.— Dopis in ženitve se računajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglaš in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.— Vsi ostali oglaš se računajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglaš in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—

Službo dobi

Hotelskega slugo
Išče prvovrsten hotel. Takojšen nastop. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »K. R. 500a«.

Brivskega

pomočnika
Dobrega in hitrega delavca, sprejemem takoj. Ščepner Albert, Kodeljevo, Ljubljana.

Boljša gospodinjica
mlajša, krepka, zdrava, dobi mesto za lahkotno delo pri samostojnem gospodju v provinci. Dopis s fotografijo, ki se vrne na ogl. odd. Jutra pod šifro »Ljekarne«.

Službe išče

Pekovski pomočnik
dober delavec, z lastnim kolegom išče službe. Kastelec Ivan pri Kovačici, Ljubljana, Celovška c. 69.

Diplomiran

farmaceut
išče primerno mesto po možnosti v lekarni. Ponudbe pod »Solidena« na ogl. odd. Jutra.

Izurnjena šivilja
išče službo. Gre tudi na dom. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

Šivilja
večja privatnega šivanja, — gre šivat kamorkoli. Tudi kipa perilo, cena zmerna. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Vesta« in zadovoljnost.

Kolarski pomočnik
išče službo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

Ženska srednjih let
gre kot šivilja v hotel ali zavod za šivanje starega in novega perila in obleke. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

Dekle
vzorno vseh gospodinjstkih del, išče službo k manjši družini. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

Mlad uradnik
ind. trg., agilen, sprejme zastopstvo, odnosno razpisalnice, skladišče večjega podjetja (tovarne) zainteresirane v Ljubljani in okolici. Skladišče in telefon na razpolago. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Ljubljana 77«.

30343-2

30322-15

30327-23

30311-2

30324-23

30327-23

30327-23

30327-23

30327-23

30327-23

30327-23

30327-23

30327-23

30327-23

30327-23

30327-23

30327-23

Vajenci (ke)

Za frizersko vajenka
bi se žele učiti 15 letna poštena deklica, za katero dajem ugodne pogoje. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

Pouk

Strojepisni pouk
Večerni tečaj, oddelki od pol 7. do 8. in od pol 8. do 9. ure. Pouk tudi po diktatu. Vpisovanje dnevno pričetek 15. novembra. — Christofor učni zavod, Domobranska cesta 15. — Največja strojepisnica!

Tečaj smučarske telovadbe
ob sredah in ponedeljkih ob 20. uri. Prijave sprejema učiteljica gimnastike Pokojniški zavod, tretje stopnišče, I. nadstropje v Kranju.

Prodaj

Aparat za trajno kodranje
še nerabljen, znamke Saturn, napredaj. Poizve se v trgovini Petar, Črnuče.

Nekaj peči

črkega izvora, dobro ohranjenih, baročnih in renesančnih, je napredaj. Poizve se v trgovini Petar, Črnuče.

Lepa srebrna lisica
in par novih čevljev, ugodno napredaj. Zrinjskega 17.

Štedilnik
skoraj nov, poceni prodajo. Elektroton, pasaja Nebotičnika.

Auto, moto

Puch motor
dobro ohranjen, prodajam — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

Les

Bukovih suhih drv
prodajam 80 kub. m po ugodni ceni 18 km od kolodvorja. Štrukelj, Vič 12.

Bukova drva
sveža, kupujemo za mesec januar, februar in marec po kub. metrih, vsako količino v plačano v gotovini. Ponudbe z oznako cene na Export I. Meštrovič, Zagreb, Jelačićev trg 15, telefon br. 23-612.

30322-15

30327-23

30327-23

30327-23

30327-23

30327-23

30327-23

30327-23

30327-23

30327-23

30327-23

30327-23

30327-23

30327-23

30327-23

30327-23

30327-23

Lokali

Vinotoč
vzajem v najem kjerkoli. Toni Mačukat pri Vranešču, Trbovlje.

Trgovski lokal

v hiši kavarne Evropske oddam. Več se poizve pri Gregor in Co.

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

30324-23

Dragocenosti

Vsakovrstno zlato
kupi po najvišjih cenah

ČERNE - juvelir, Ljubljana, Wolfova

Informacije

Opozorilo!
Podpisani opozarjam, da nisem plačnik dolgov moje žene Marije Aleš, Rudolf Aleš, tov. del., Jesenice, Kralja Petra c. 6.

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

Sokol

Nova telovadna oblačila za starejšo deklico. Zgodnji zbor župnih načelnic je poveril svoje načelnik, naj se pobriga za čimprejšno zamenjavo telovadnih obleke za starejšo žensko dečo. Dosedanja telovadna oblačila so bila prikladna in primerna deklicam od 11. do 14. leta. Projekt nove obleke se že izdeluje in bo najbrž že do prihodnjega zbora župnih načelnic gotov.

Brat Jan Pelikan 50letnik. Brat Jan Pelikan, ravnatelj pisarne COS v Pragi, je te dni slavil svojo 50letnico. Že nad 33 let je član matičnega praškega Sokola, kjer je dolgoletni član vadijskega zbora in je bil nekaj časa tudi društvu podnačelnik. Sicer pa je član načelnstva in prosvetnega odbora COS, odlični sokolski pisatelj in člankar.

Priloge za II. vsesokolski zlet v Beogradu leta 1941. so se pričele v večji meri od oktobra t. l. pri vodstvu našega sokolstva v Beogradu. Sicer je že poprej posloval manjši zletni odbor, ki je razpisal natečaj o zletnem razporedu že pred letom dni, in tudi načelnikstvo je poskrbelo, da so se pričele sestavljati proste vaje vseh oddelkov za zlet. Natečaj o zletnem razporedu je prinesel mnogo novih misli in zletni odbor je sprejel predlog br. prof. Krejčika iz Beograda kot osnovo zletnega razporeda. Osmotkov za proste vaje vseh oddelkov pa je tudi mnogo prispelo. Članice so si na zboru župnih načelnic svoje vaje, splošne in posebne, že odbrale in jih tudi določile za ostale ženske oddelke. Bratje načelniki žup bodo pa 3. decembra t. l. na svojem zboru odločili, katere vaje bodo veljavne za leto 1940 in 1941. Tudi v gospodarskem oziru je savezni gospodarski odtok na delu, da uredi vse, kar je nujno potrebno, da bo pričel zletni aparat z delovanjem. Po sprejetju vseh za razne oddelke predpisanih prostih vaj bosta obe načelnikstvi izdali potrebna besedila vaj, nakar bodo pravčasno kšli tudi klavirski izvečki glasbe in seveda tudi potrebni kompleti za pihalne godbe. Trd oreh bo vsekakor zopet za deva zletišča. Vsi dosedanja načrti glede zgraditve stalnega sokolskega zletišča v Beogradu so časovno tako zapozneli, da ne bo mogoče do zleta zgraditi ničesar stalnega. Stalno bo zopet moralo sokolstvo v glavnem zgraditi iz svojih sredstev ter ga po zletu zopet podreti. Sicer pa ima zletni odbor tudi z mnogimi drugimi zadevami polne roke dela, saj bo zlet obsegal poleg velikopoteznega telovadnega programa tudi celo vrsto drugih kulturnih prireditev v zletnem letu, ki bo trajalo od 6. septembra 1940 do 6. septembra 1941.

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

Uprava Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije se bo sestala 18. in 19. t. m. v Beogradu k seji, ki ji je določen zelo važen dnevni red. Poleg raznih tekočih zadev bo uprava obravnavala vrsto vprašanj, ki se tičejo položaja sokolstva v današnjih dneh, dalje vprašanje ureditve odnosov med Savezom in Jugoslovensko sokolsko matico v Ljubljani, proslave prvega decembra, itd. Razpravljala pa bo savezna uprava tudi o vsesokolskem zletu v letu 1941., njega finanstranja, itd. Brata zvezni načelnik in zvezni prosvetar pa bosta poročala tudi o zletnem razporedu.

Sokolsko društvo Krško priredi jutri v sredo 15. t. m. ob 20. v svojem domu predavanje »Potovanje na Spitzberge« spremljano s slikami. Predaval bo predavatelj ZKD g. dr. Oskar Reya.

RADIO

Torek, 14. novembra

Ljubljana 7: Pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Vesele plošče. — 11: Soliska ura: Nenavadne šole v Švici, Alžiru, na Laponskem itd. (g. Niko Pirnat). — 12: Po svetu, glasbene slike (plošče). — 12.30: Poročila, objave, napovedi. — 13.02: Sporod slovenske glasbe. Sodelujeta g. Mirko Armič in radijski orkester. — 14: Poročila — 18: Prihujeni napavi (plošče). — 18.40: Vera zameta usodnost (g. Fr. Terzaglav). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Mihajlo Grbič (ob 40letnici smrti). — 19.40: Objave. — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Pevski koncert Delavskega glasbenega društva v Ljubljani. — 20.45: Operetna glasba radijskega orkestra. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Citraški dueti (gg. E. Mezgitits in M. Hebein).

Beograd 19.40: Orkester. — 20.10: Narodne pesmi. — 21.20: Lahka godba in ples. — Zagreb 17.15: Češka glasba. — 17.45: Hrvatske pesmi. — 20: Gledališki večer. — 20.30: Klavirske skladbe. — 21: Godba na p'halo. — 18: Pester glasbeni spored. — 20: Komorna glasba. — 20.30: Ruske romane. — 21: Plošče. — 21.20: Lahka in plesna glasba. — Dunaj 18: Klavirske skladbe. — 20.15: Dunajski simfonik. — 22.50: Lahka godba. — 23.10: Nočni koncert. — Berlin 20.45: Koračnice. — 21: Zabaven spored. — 22.30: Operne melodije. — 23: Orkester. — 24.10: Nočni koncert.

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31

30318-31